

Gedachten bij

De stilte van God

Waarom geloof moeilijk is

Reinier Sonneveld

Geloven was nooit makkelijk

Reinier heeft lang gezocht en honderden boeken gelezen. Op een gegeven moment verliet hij de kerk. Liet zich uitschrijven en noemde zichzelf niet meer een gelovige.

Bij mij is het geloof gestadig gegroeid. Ik heb een vader gehad die veel las en die vergelijkbare vragen stelde als Reinier. Waarom laat een goede God zoveel ellende toe? Waar is God? Ontvangen alle ongelovigen een eeuwigdurend oordeel?

Mijn moeder relativeerde al die lastige vragen en stelde Gods liefde centraal. God is rechtvaardig en barmhartig, daar moeten we het mee doen en daar moeten we in geloven.

Geloven is pas gemakkelijk geworden na de uitstorting van de Heilige Geest. Op de eerste Pinksterdag en alle dagen daarna, zien we dat de apostelen met lef het Evangelie verkondigen. Vanaf die dag is er bij hen geen spoor van twijfel meer. Stefanus wordt gestenigd en tijdens die steniging getuigt hij van de HEER in de hemel.

De meeste apostelen zijn uiteindelijk een afschuwelijke dood gestorven. Zij hebben hun geloof nooit meer losgelaten en juist daardoor is hun getuigenis zo krachtig geweest.

Veel christenen zijn hun daarin gevolgd. Velen zijn gemarteld en zijn staande gebleven in hun geloof. De Heilige Geest heeft hen daarvoor de kracht gegeven. Hij maakte het mogelijk dat zelfs onder de moeilijkste omstandigheden het geloven gemakkelijk is. Met een geweldige toekomst voor ogen, kan je kennelijk de wereld moeiteloos loslaten.

Na de uitstorting van de Heilige Geest ontstaat de eerste christelijke gemeente. Op de eerste dag komen er al drieduizend mensen tot bekering. Geweldig. En daarna volgde er iedere dag nog meer. Met de uitstorting van de Heilige Geest wordt het geloven heel anders. Door Woord en Geest worden de uitverkorenen voortaan totaal vernieuwd.

De Dordtse Leerregels omschrijven dat als volgt:

Het derde en vierde hoofdstuk, **Artikel 12**

Dit is de wedergeboorte, de vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking uit de dood en levendmaking, die God zonder ons in ons tot stand brengt en waarover in de Schrift zo indrukwekkend gesproken wordt. God brengt deze wedergeboorte niet tot stand door alleen te laten prediken of een appel op ons te doen. Zij geschiedt niet op zo'n manier dat de mens, wanneer God voor zijn deel het werk voltooid heeft, nog steeds bij machte is al dan niet wedergeboren of bekeerd te worden. Nee, het is een volstrekt bovennatuurlijke, zeer krachtige en tegelijk zeer liefdevolle, wonderbare, verborgen en onuitsprekelijke werking. Deze is naar de getuigenis van de Schrift, die ingegeven is door dezelfde God die dit bewerkt, niet minder krachtig dan zijn werk bij de schepping of de opwekking van doden. Daardoor worden allen bij wie God op deze bewonderenswaardige wijze in het hart werkt, volstrekt zeker en met kracht wedergeboren en gaan zij metterdaad geloven. En wanneer de wil vernieuwd is, wordt hij niet alleen door God geleid en bewogen; maar door God in beweging gebracht, werkt hij ook zelf. Daarom wordt terecht gezegd dat de mens zelf gelooft en zich bekeert door de genade, die hij ontvangen heeft.

Dit artikel ademt de taal van het Nieuwe Testament. In de kantlijn van dit artikel staan dan ook enkel verwijzingen naar Schriftplaatsen uit het Nieuwe Testament.

Vanaf de uitstorting van de Heilige Geest, denk ik, gaat God anders te werk.

Daarom kunnen de geloofshelden uit het Oude Testament niet meer als representatief gehouden worden voor gelovige christenen.

We kunnen ons uiteraard wel spiegelen aan die geloofshelden en heel veel van hen leren. Maar die geloofshelden wisten veel minder dan wij. Zij konden niet terugkijken op het mysterie van Christus, in wie en door wie God de wereld heeft verlost. Zij konden niet terugkijken op de Christus, die hangend aan het kruis, de Satan heeft overwonnen, de schuld van de mensheid op zich heeft genomen en deze heeft verzoend. Noch wisten ze van de opstanding uit de dood, waarmee Christus zijn overwinning tastbaar heeft gemaakt.

Ik vind het jammer dat Reinier Jezus heeft opgenomen in de rij van de zeven beschermheiligen.

In de rij van de twijfelaars, de zoekers en de worstelaars.

In mij vindt hij een gelovige die het moeilijk vindt om enige twijfel bij Jezus te vermoeden.

Reinier schrijft daarover het volgende:

Ik merk dat veel gelovigen het ongemakkelijk vinden enige twijfel bij Jezus te vermoeden. Dat komt omdat ze bij 'twijfel' aan veel typisch moderne vragen denken, zoals of God eigenlijk wel bestaat of dat de Bijbel wel enig gezag verdient. Het lijkt me historisch onwaarschijnlijk dat Jezus zich dat ooit heeft afgevraagd. Maar hij heeft wel degelijk intens met God geworsteld en heeft zich diep verlaten gevoeld. Veel mensen – en opvallend vaak juist wie beweren de Bijbel van kaft tot kaft letterlijk te lezen – nemen hierin de Bijbel niet serieus. Maar de worstelingen die je daar leest, waren geen schijn, die waren echt. Jezus voerde in Getsemane de nacht voor zijn executie geen toneelstukje op. Die uitroep van Godverlatenheid was authentiek:

'Laten we vasthouden aan het geloof dat we belijden. Want [Jezus] kan met onze zwakheden meevoelen, juist omdat hij, net als wij, in elk opzicht op de proef is gesteld, met dit verschil dat hij niet vervallen is tot zonde. Laten we dus zonder schroom naderen tot [God], waar we telkens als we hulp nodig hebben barmhartigheid en genade vinden.' (blz. 35)

Omdat ik denk dat twijfelen zondig is, geloof ik niet dat Jezus een moment getwijfeld heeft.

Jezus heeft gestreden zonder enige twijfel aan de overwinning, zonder twijfel aan Gods goede bedoeling.

Al voor de grondlegging van de wereld waren de drie Personen binnen de Drie-eenheid het eens geworden over het verlossingsplan. Als in één van de vele scenario's de mens in zonde zou vallen, dan zou de Zoon de wereld gaan redden. Het perspectief, het doel, stond van tevoren was.

De vele mogelijke wegen, de talloze mogelijke scenario's, zijn secundair aan het doel.

Jezus' vragen aan het kruis en in Getsemane moeten we dan ook in de juiste context plaatsen.

Het zijn, volgens mij, retorische vragen. Nadrukkelijke mededelingen in de vorm van een vraag!

Net daarvoor immers had Jezus aan zijn medegekruisigde verzekerd, dat zij samen diezelfde dag nog in het paradijs zouden zijn. Enkele dagen daarvoor had Jezus zijn discipelen onderricht met het beeld van de graankorrel, die in de aarde moest vallen om veel vrucht te kunnen geven.

Jezus wist dat Hij alleen de strijd tegen Satan moest voeren. De Vader zou zich terugtrekken.

Dit haast ongelofelijke feit, dat moest ons worden ingeprent.

Vandaar die retorische vraag.

Het is beslist geen vraag uit twijfel. Het is een nadrukkelijk mededeling, gericht aan alle omstanders en aan ons. Jezus is echt door Zijn Vader verlaten, opdat wij nooit meer door Hem verlaten zullen worden.

De strijd in Getsemane is een worsteling zonder twijfel. Ook daar stelt Jezus slechts een retorische vraag, om ons nadrukkelijk te laten weten dat er geen andere weg was waarlangs de wereld verlost kon worden. De Zoon is ook hier eenswillend met de Vader. Uw wil geschiede.

Na Getsemane vervolgt Jezus zonder twijfel de weg naar het kruis. Hij heeft alles onder controle. Hij probeert op geen enkele manier de straf, die Hij vrijwillig op zich heeft genomen, te ontlopen. Daarom gaat Hij op veel vragen niet in. Hij tart doelbewust de hogepriester, door te bevestigen dat Hij de Zoon van God is. Pilatus zet Hij netjes op zijn nummer. De uitdaging om van het kruis af te stappen, negeert Hij. Jezus heeft alles onder controle. Zelfs het moment van Zijn sterven.

‘Vader, in uw handen beveel ik mijn geest.’ Jezus kiest zelf het moment van Zijn sterven.

Toen alles voldaan was, gaf Hij de geest. (Lucas 23:46)

Jezus kende geen twijfel, en juist dat heeft Zijn lijden vergroot.

Hij wist dat Hij in de hel, op het moment dat Zijn Vader afwezig was, de Satan moest verslaan.

Het is een reële afschuwelijke strijd geweest.

Zo erg zelfs, dat die strijd door een dikke duisternis aan mensenogen onttrokken werd.

De aanname dat Jezus niet getwijfeld heeft, is een vooronderstelling.

Het maakt, voorzover ik me daar een voorstelling van kan maken, Jezus’ lijden eerder zwaarder dan lichter. Want twijfel desoriënteert. Jezus koos daarentegen zonder twijfel de juiste weg.

Want Hij is de weg, de waarheid en het leven.

Tot zover mijn gedachten bij hoofdstuk 1.

Over de geloofshelden zeg ik meer bij het betreffende hoofdstuk.

Dan zal ik er bij hoofdstuk 7 nog verder op ingaan.

‘Het doet me zo weinig’

In dit hoofdstuk is het onderwerp: *is geloven nog wel relevant en van praktisch nut?*

In hoofdstuk 1 is dit hoofdstuk aangekondigd onder de titel: **Mozes: God levert niet snel resultaat.**

We leven in een tijd waarin we snel resultaat willen zien. Als we naar Mozes kijken, dan zien we dat hij en bijna alle Israëlieten die uit Egypte zijn vertrokken het Beloofde Land niet bereikten.

De reis duurde langer dan gedacht, doordat God hen door de woestijn voerde. God leidde het volk door de Rietzee naar de berg Horeb. God gaf daar het volk Zijn heilzame geboden.

God ging met het volk een heel leertraject in, in afzondering in de woestijn, waarbij Hij zelf voor het eten en de kleding zorgde. Hij zorgde ervoor dat het schoeisel niet sleet.

Tijdens de woestijntocht was Mozes de intermediair tussen God en zijn volk. Voor Mozes stond het doel vast: het bereiken van het Beloofde Land.

Dit doel had het volk in beweging gezet. Weg uit Egypte, weg uit het slavenhuis.

De bevrijding was grandioos geweest. Ze mochten goud, zilver en sieraden vragen en de Egyptenaren hadden het hun allemaal gegeven. Volgepakt hadden ze Egypte verlaten.

Maar de reis viel tegen. Het leertraject lang.

Bleef het verlangen naar het Beloofde Land intact?

Reinier schrijft daarover het volgende:

En later onderweg beklagen de Israëlieten zich voortdurend: ‘Laat ons weer teruggaan naar Egypte!’ Ze zijn zelfs aan het watertanden:

‘Hadden we maar vlees te eten! En dan die vis die we daar volop hadden, de komkommers en watermeloenen, de prei, uien en knoflook!’

Dat kregen ze helemaal niet in Egypte! Maar ze willen een snelle oplossing. Ook Mozes heeft geen geduld. Als je op de rots slaat, zo belooft God op een dag, dan komt er water uit. Maar hij slaat, en terwijl het water zich al een weg naar buiten baant, kan hij niet wachten en slaat hij nog een keer. Het is een houding waarmee ze het God onmogelijk maken. Mozes zal hierom niet het Beloofde Land bereiken, en zijn hele generatie zal eindeloos rondjes blijven dwalen door de woestijn. Telkens op zoek naar snel resultaat, zonder het te krijgen. (blz. 26)

Wij mensen zijn ongeduldig. God daarentegen heeft alle tijd en wil ons leren om op Hem te vertrouwen. Het is een harde leerschool, maar de afloop is niet altijd verkeerd.

Mozes mag weliswaar het Beloofde Land niet in, maar we mogen er wel van uitgaan dat Mozes in de hemel is opgenomen en van daaruit de hele intocht heeft zien gebeuren. Waarschijnlijk heeft hij zo de intocht beter kunnen volgen. God kan een straf ten goede laten keren.

Misschien is het zelfs beter om te veronderstellen dat God elk kwaad ten goede laat keren. Maar dat is het onderwerp voor later.

Ik denk dat dit leven een leerproces is waarop we later terug kunnen kijken. Dan zal het dienen als leermodel om God beter te leren kennen, onszelf te corrigeren en om Jezus bij te staan om de ongelovigen te oordelen. Alles wat we doen, doet ertoe.

De relevantie hiervan zal pas later blijken. Laten we nu maar schatten verzamelen in de hemel.

Het christelijke geloof is uniek. Reinier geeft dit weer in de tabel op bladzijde 70.
Hij vervolgt met:

Je vindt wel enkele van deze elementen terug bij andere overtuigingen, maar dan gaat het om de voorganger van het christendom (het jodendom) of navolgers ervan (de islam, het mormonisme, de bahai, de moonies). Maar het complete verhaal vind je alleen bij het christendom: *de eeuwige God, die oneindig liefheeft, zich ultiem openbaart en alles goed maakt*. Dat bestaat verder nergens en als iemand het zou verzinnen en werkelijk gelooft. . . dan is diegene christen geworden!

Het gaat me er nu niet om of het waar is, maar uniek is dit verhaal zeker, en vooral: ik kan er geen bedenken dat nóg relevanter is. De *Allerhoogste* die tot het *allerlaagste* ging en daar het volmaakte leven bracht. Dat vertelt de dood en opstanding van Jezus. In de diepste nacht scheen hij het mooiste licht. Elk probleem heeft in deze ene opgestane Jezus al een oplossing gevonden. Ergens in deze kosmos was een moment van volsterkte volmaaktheid, de hemel op aarde, en deze Jezus leeft nog steeds voort. (blz. 71)

Inderdaad, in principe heeft Jezus de Satan verslagen en de wereld verlost.
Maar deze Jezus zal op eenzelfde manier terugkomen als Zijn discipelen Hem ten hemel hebben zien gaan. Pas daarna zal het nieuwe Jeruzalem neerdalen en zal de nieuwe aarde en de nieuwe hemel een feit worden.

Jezus heeft zijn opstanding, in de 40 dagen tussen Pasen en Hemelvaart, enkel aan zijn vrienden tastbaar bekend gemaakt. Die vrienden mochten daarna de relevantie van Zijn offer op basis van de al geopenbaarde Schriften gaan uitleggen aan alle volken.

Ik denk niet, dat nu al elk probleem in de ene opgestane Jezus een oplossing heeft gevonden.

Ook na Jezus' opstanding heeft God zich verder geopenbaard en dat op laten schrijven door de apostelen. Pas met het boek Openbaring is de Bijbel tot een afronding gekomen.

Er komt een nieuwe aarde en een nieuwe hemel, en pas dan zal Satan worden afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel. Pas dan zullen we geen last meer van hem hebben en kan het opbouwwerk buiten de grenzen van het nieuwe Jeruzalem pas goed beginnen.

Wie midden in het leven staat, kan zijn pensioenregeling minder relevant vinden.

Daarom is een pensioenregeling voor alle werknemers verplicht gesteld.

Verstandige mensen moeten niet alleen aan de korte termijn denken, maar zeker ook aan de toekomst.

God heeft alle mensen geschapen met een eeuwigheidswaarde. Daarom zullen zowel de gelovigen als de ongelovigen op de jongste dag opstaan.

De gelovigen mogen dan Jezus meehelpen om over de ongelovigen te oordelen.

Vervolgens mogen zij dit oordeel zelf mee helpen uitvoeren, want zoiets kan je niet aan Satan overlaten. Immers God zal rechtvaardig en eerlijk straffen met een gepaste strafmaat.

We weten dat dezelfde Jezus terug zal komen zoals die wij Hem hier op aarde hebben leren kennen.

Weliswaar met een verheerlijkt hemels lichaam, maar wel met dezelfde volmaakte eigenschappen.

Hij zocht hier Zijn schapen en Hij blijft ook na de jongste dag Zijn schapen zoeken.

Jezus kwam als Redder van de wereld en zal Zijn reddingsactie na de jongste dag voltooien.

Daarbij zal alles wat in en hier en nu is gebeurd aan het licht komen.

Zo relevant zijn onze daden voor later.

‘Ze vinden me belachelijk’

Als alle omstanders je een vreemde vinden, dan kan je zomaar met hen meedraaien. De sociale druk kan zo groot worden dat je daardoor gaat twijfelen en al of niet snel daarna een andere positie gaat innemen.

In hoofdstuk 1 wordt een dergelijk gedrag van Petrus geschetst, wanneer hij Jezus tot driemaal verloochend. Petrus bevindt zich op dat moment tussen de vijanden, die Jezus hoe dan ook willen veroordelen. Hij wil undercover dit proces bijwonen, waarbij hij de ene na de andere leugen niet schuwt. Tragisch.

Op de eerste Pinksterdag is het juist diezelfde Petrus die met kracht het Evangelie verkondigt.

Na de uitstorting van de heilige Geest treedt hij gedurende zijn verdere leven onverschrokken op.

Petrus is veranderd door de aanraking met de heilige Geest.

Datzelfde zien we bij al Jezus' discipelen. Onverschrokken gingen zij daarna de wereld in.

Sociale druk is één van de oorzaken waardoor mensen het geloof vaarwel zeggen. Als je allemaal ongelovige vrienden hebt, waarvan je eigenlijk moet veronderstellen dat zij voor eeuwig verloren zullen gaan, dan kan dat aan je vreten. Wil je dan nog wel in zo'n God geloven, die al je vrienden voor eeuwig veroordeelt? Vrienden, die geen mens kwaad doen en het goede voor anderen zoeken.

Vrienden, die God niet kunnen vinden. Straft God hen voor eeuwig?

In het volgende citaat kan ik Reinier dan ook goed volgen:

In het begin sleepte ik mijn potentiële bekeerlingen enthousiast zondag na zondag mee naar de kerk. Maar na een tijdje ging ik met hun oren luisteren en dacht: ik begrijp dat je hier niet graag zit en dat je op zondagochtend 'toevallig' nog aan het slapen bent als ik je kom ophalen. Het voelde zo wereldvreemd wat daar gebeurde. Dat onbehouden orgel, die zware woorden, die benauwde pakken. . .

En zo, met de jaren, ging ik zelf ook steeds minder en uiteindelijk helemaal niet meer. Tegelijk kwamen er steeds meer vragen: Dat vriendinnetje waar ik zo verliefd op was – zou zij naar de hel gaan? (blz. 83)

Op de eerste Pinksterdag werd de heilige Geest uitgestort, gepaard gaand met de tekenen van vuur en wind. Die ene dag al kwamen er drieduizend mensen tot geloof.

God heeft dit wonder niet meer zo groots herhaald. Hij stuurde Zijn apostelen de wereld in om het Evangelie uit te dragen. Daarbij ondervonden zij veel weerstand.

Ondanks de krachtige werking van de heilige Geest ondervonden ze tegenwerking van de Boze.

De Satan gaat nog steeds, ondanks dat hij gebonden is en daardoor beperkte macht heeft, rond als en brullende leeuw. (1 Petrus 5:8)

Zelfs na Jezus' overwinning aan de kruis geeft God de duivel nog enige vrijheid om Zijn gemeente, Zijn oogappel, aan te vallen. Waarom?

Ik denk, om het ons niet al te makkelijk te maken. Wij hebben die weerstand nodig om te groeien, om weerbaar en krachtig te worden, om de vruchten van de heilige Geest in praktijk te kunnen brengen.

De Boze gaat rond, maar hij valt niet alleen de gelovigen aan. Dat zou te opvallend zijn.

De Satan is een grote imitator. Hij weet dat God zijn zoon laat opgaan over bozen en goeden en dat Hij het laat regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. (Matteüs 5:45)

Satan imiteert min of meer God door zijn aanvallen te richten op zowel gelovigen als ongelovigen, op zowel rechtvaardigen als onrechtvaardigen.

God laat dit toe, zodat er veel variatie ontstaat. Gelovigen worden beproefd en krijgen daardoor de mogelijkheid om in hun geloof te groeien. Ongelovigen raken dieper in de put en krijgen daardoor de mogelijkheid aangereikt om de zin van hun leven te onderzoeken.

Uiteindelijk, pas na de jongste dag, zal alles aan het licht komen. Dan kan iedereen terugkijken. Op zijn eigen leven en op dat van anderen.

Dan zal blijken dat onder Gods regie alles een bedoeling heeft gehad.

God zal transparant zijn en ons alles laten zien.

De gelovigen zullen dan Jezus meehelpen om over de ongelovigen te oordelen. Daartoe moeten ze diep in de geschiedenis kijken en alle facetten mee laten wegen. Want elke ongelovigen moet dan een eerlijk, passend oordeel krijgen.

De ongelovigen zullen dan hun leven in het licht van Gods openbaring kunnen beoordelen. Daardoor zullen ze hun fouten helder inzien en de bij hen passende straf accepteren.

Na het laatste oordeel zal de paradijselijke vrede terugkomen. Dan zal God alles in allen zijn.

Reinier eindigt hoofdstuk 4 met:

Dat is 'je kruis op je nemen': je verbindt je met de Gekruisigde, dient een God die de ergste schaamte onderging. Alleen als je ook zelf spot durft te ondergaan, ben je echt verbonden met de God die nergens voor terugschrok.

Daar kun je jezelf in trainen: je zoekt een symbolische vreemdheid op, die je oefent in de praktische vreemdheid. Telkens die schaamte door en ervaren dat het kan: niet met de meerderheid meelopen. Je gaat door al die kleine momenten anders over jezelf denken. Je voelt je minder deel van 'de maatschappij', maar je merkt dat je 'ergens anders' thuishoort. Je gaat je zelf meer als een soort allochtoon zien. Iemand die zich uiteindelijk niet door mensen wil laten vormen, maar door God.

Zo wordt je minder gevoelig voor kritiek van anderen. Je weet toch al dat je voor hen vreemd ben - natuurlijk hebben ze kritiek! Je wordt 'schaamtelozer' en meer immuun voor de scheve blikken en schampere opmerkingen. En omdat daarmee een belangrijke bron van twijfels opdroogt, maakt deze houding uiteindelijk een steviger gelovige van je.

Dus neem je kruis op. Wees raar. Vier je dwaasheid. (blz. 108)

Vier je dwaasheid. Kan dat? Moet dat?

Reinier veronderstelt dat Paulus dat deed. Hij schrijft daarover:

Paulus viert het zelfs dat hij dwaas is. Want alleen een dwaas geloof heeft werkelijk diepte. Als het geloof niet dwaas is, heeft het niets anders te bieden dan wat je overal al vindt. Wil je geprezen worden, dan moet je doen wat iedereen al doet en verwacht. Alleen wie op de goede weg zit, wordt uitgelachen:

'We zijn voor heel de wereld een schouwspel geworden. Wij zijn dwaas omwille van Christus.' (blz. 107)

Nogmaals, kan je je eigen dwaasheid vieren? Is het christelijk geloof dan niet consistent? Even verderop schrijft Reinier:

De kruisiging is wel het toppunt in deze rij dwaasheden. (blz. 107)

Is na al het onderricht dat het nieuwe Testament ons heeft gegeven, de kruisiging alsnog een dwaasheid? Ik denk het niet.

Laten daarvoor kijken naar de volgende drie aspecten:

1. Kijkend naar het kruis
2. Luisterend naar de zeven kruiswoorden
3. Kijkend door Jezus' ogen naar de omstanders

1. Kijkend naar het kruis

De Vader en de Zoon zijn volkomen eenswillend. Wat de Zoon wil, wil ook de Vader. Wat de Vader wil, wil ook de Zoon.

Als we lezen dat de Vader Zijn Zoon gegeven heeft als zoenoffer om de wereld te verlossen, dan mag dit niet anders geïnterpreteerd worden dan dat de Vader Zijn Zoon toestemming heeft gegeven om het gezamenlijk vooraf geplande plan te gaan uitvoeren.

De Zoon is in de wereld gekomen dit plan uit te voeren. Hij heeft zijn discipelen drie jaar lang voorbereid op Zijn verlossingswerk. De Emmaüsgangers verwijt Hij dan ook terecht hun onkunde, want ze hadden het kunnen weten dat Hij moest sterven om op te kunnen staan, om veelvoudig vrucht te kunnen dragen.

Kijkend naar het kruis zien we dat Jezus onder extreem moeilijke omstandigheden zijn lichaam aflegt, maar dat Hij zijn einde zelf kiest.

2. Luisterend naar de zeven kruiswoorden

Voor ons zijn nu de volgende twee kruiswoorden van belang: (1) Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen en (2) Voorzeker, heden zult u bij mij in het paradijs zijn.

Mensen die niet weten wat ze doen, zijn dwaas.

Hangend aan het kruis is dat Jezus' oordeel over alle mensen die Hem kruisigden. Over Pilatus, de Farizeeën en Schriftgeleerden, het meelopende volk, de afwezige discipelen en de Romeinse soldaten. Jezus' oordeel betreft ook allen die zich kunnen vereenzelvigen met een of meerdere personen die aanwezig waren bij de kruisiging. Zo ben ik ook deelgenoot aan de kruisiging.

Allemaal dwazen. Jezus is gekruisigd door een stel dwazen.

Voor en tijdens de kruisiging trok God Zijn Geest helemaal terug. De duivel kreeg vrij spel.

De moed schonk elke discipel in de schoenen. Pilatus liet het helemaal afweten. De Farizeeën en de Schriftgeleerden ruimden eenvoudig een concurrent op, doordat zij het hele volk op hun hand wisten te krijgen. Ze behandelden Jezus schaamteloos.

Ondanks dat, bad Jezus: 'Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat ze doen!'

De enige op aarde, die wist waar Hij mee bezig was, was Jezus.

Toen dan ook één van Zijn medegekruisigden Hem erkende als een onschuldige, sprak Hij de onvergetelijke woorden: 'Voorwaar, heden zult je met Mij in het paradijs zijn!'

3. Kijkend door Jezus' ogen naar de omstanders.

Ondanks alles bleef Jezus heel bewust met liefdevolle ogen naar de omstanders kijken.

Niet alleen Zijn zeven kruiswoorden spraken boekdelen, maar ook wat Hij zijn discipelen had geleerd over de toekomst. Jezus wist op dat moment de Satan te overwinnen en de weg vrij te maken voor Zijn troonsbestijging. Toekomstgericht keek Hij naar dwaze mensen, die Hij door Zijn dood allemaal laat opstaan uit de dood.

Kijkend naar het kruis leren we het onderscheid te maken tussen goed en kwaad.
De kwaden kregen de overhand en kruisigden die ene Goede.
Zo leek het kwaad het te winnen.
Maar niets is minder waar, want de Goede overwint de dood.
Het graf kon Hem niet vasthouden.
Hij stond zelf op de dood, terwijl Zijn Vader Hem opwekte uit de dood.
Zowel de Vader als de Zoon zijn beiden bij dit wonder betrokken.
Dit wonder moest gebeuren, omdat het al voor de grondlegging van de wereld zowel door de Vader als de Zoon voorzien was. Het goede moest en zou winnen.
De dood kon Hem niet vasthouden, omdat Hij de dood overwon.

Is de opstanding uit de dood, voor veel ongelovigen, geen grotere dwaasheid dan de kruisiging?
Die opstanding immers laat zien dat de Goede overwint, dat ondervonden kwaad wordt gecompenseerd en dat er een Regisseur is in de hemel.
Ongelovigen willen geen verantwoording afleggen. Daarom willen ze hoe dan ook niet met het grote verhaal meegaan. Sommigen doen het daarom, veronderstel ik, gemakshalve af als dwaasheid.

Als na de opstanding de Goede eerst aan veel van zijn vrienden verschijnt om hen alles uit te leggen, om daarna na veertig dagen naar de hemel op te varen en aan Gods rechterhand plaats te nemen, dan is deze logische en consequente waarheid alleen nog onschadelijk te maken door haar te ontkennen. Door dit alles als dwaasheid te bestempelen.
Moeten we nu dit soort dwaasheid vieren?

‘We zijn voor heel de wereld een schouwspel geworden. Wij zijn dwaas omwille van Christus.’

In de ogen van de toenmalige wereldburgers waren christenen echt dwaas.
Nu zijn er gelukkig maar weinig ongelovigen die christenen dwaasheid verwijten.
We hebben inmiddels geleerd respectvoller met elkaar om te gaan en dat zelfs vastgelegd in het eerste artikel van onze grondwet. De meerderheid van de ongelovigen gunnen de gelovigen hun geloof. Zij laten iedereen daarin vrij.
Tegenwoordig zijn er ook actuelere vragen aan de orde: Waarom laat een almachtig God zoveel lijden toe? Nu wetenschappelijk vaststaat dat de wereld niet in zes dagen geschapen is, kan de Bijbel toch niet meer als het onfeilbare woord van God gezien worden?
Op deze vragen zal in latere hoofdstukken worden ingegaan.
Voorlopig zie ik er nog maar even vanaf om mijn dwaasheid te vieren.

‘Je moet altijd zo veel’

In hoofdstuk 1 wordt dit thema ingeleid onder de kop: **Jakob: wie zich verzoent, ziet God.** Jakob maakt fouten en onderkent later dat hij beter had moeten handelen. Dit besef aan tekortschieten wekt bij hem schuldgevoelens op. Reinier sluit deze inleidende perikoop af met:

Eindelijk heeft hij geleerd gezond met zijn schuldgevoelens om te gaan.
Prompt kan hij God ervaren, op de wonderlijkste momenten.
Zelfs in de broer voor wie hij doodsbang was. (blz. 25)

De geboorte van Jakob en Esau verliep wonderlijk. Rebekka voelde tijdens haar zwangerschap dat de twee kinderen in haar binnenste met elkaar vochten. Daarop vroeg zij de Here om raad. Hij vertelde haar: “De zonen in uw baarmoeder zullen twee vijandige volken voortbrengen. De ene zal sterker zijn dan de andere, de oudste zal de dienaar van de jongste zijn!” (Genesis 25:22-23)

In de Bijbel staat niet te lezen dat de ouders Isaak en Rebekka hun zonen Jakob en Esau met deze wetenschap hebben doen opgroeien.

Heeft Rebekka het aan Isaak vertelt? Hebben ze het samen met hun zonen gedeeld en hen daarop voorbereid? Was deze Godsspraak niet de aanwijzing dat Jacob het eerstgeboorterecht toekwam?

Zo zijn er veel vragen te stellen, maar door die vragen heen moeten we gaan inzien dat God bezig is om karakters te vormen. In *‘Het Leven, praktische lessen uit Het boek’* is daarover het volgende te lezen:

Abraham, Isaak en Jacob horen bij de belangrijkste mensen in het Oude Testament. Het is belangrijk te beseffen, dat hun betekenis niet is gebaseerd op hun eigen karakter, maar op het karakter van God. Alle drie ontvingen zij respect en zelfs ontzag van hun gelijken, zij het niet van harte; zij waren rijk en machtig en toch was elk van hen in staat tot leugens, bedrog en egoïsme. Geen van hen was de ‘volmaakte held’, zoals wij verwachtten; integendeel, zij waren net als wij en probeerden God te behagen, maar schoten daarin meestal tekort.

Jakob was de derde schakel in Gods plan om uit Abraham een volk te laten ontstaan. De goede afloop van dat plan kwam meer ondanks dan dankzij het leven van Jakob tot stand. Al voordat Jacob geboren was, had God beloofd dat Hij door hem Zijn plan zou realiseren en niet door zijn tweelingbroer Esau. Hoewel Jakobs werkwijzen niet altijd acceptabel waren, moeten we wel respect hebben voor zijn vaardigheden, vastbeslotenheid en geduld. Gods werk in Jakobs leven kunnen wij zien als wij dat volgen vanaf de geboorte tot zijn dood.

Jakobs leven kent vier perioden, die elk gekenmerkt worden door een persoonlijke ontmoeting met God. In de eerste fase leefde Jacob zoals zijn naam zegt: “hij grijpt de hiel” (figuurlijk: “hij bedriegt”). Tijdens hun geboorte greep hij al Esau’s hiel en toen hij van huis wegluchtte, nam hij ook diens eerstgeboorterecht en zegen mee.

Tijdens zijn vlucht verscheen God voor de eerste keer aan hem. God bevestigde niet alleen Zijn zegen aan Jacob, maar Jakob leerde hem persoonlijk kennen. In de tweede periode maakt Jakob zelf mee hoe het was om zo behandeld te worden. Hij werd door Laban gemanipuleerd en bedrogen. Maar er had zich een merkwaardige verandering voorgedaan: de Jacob uit de eerste fase zou gewoon zijn weggegaan bij Laban, terwijl de Jakob uit de tweede periode, nadat hij besloten had om te vertrekken, zes jaren wachtte op Gods toestemming. In de derde fase zien we Jakob opnieuw 'grijpen'. Deze keer greep hij God vast bij de rivier de Jabbok en wilde Hem niet laten gaan. Hij besepte zijn afhankelijkheid van de God die hem was blijven zegenen. Zijn relatie met God werd onontbeerlijk voor zijn leven en zijn naam werd veranderd in Israël, "hij worstelt met God". In de laatste fase van zijn leven werd Jakob zelf gegrepen. God had hem stevig in de greep. Toen Jozefs uitnodiging kwam om naar Egypte te komen, was Jakob duidelijk niet van plan te gaan zonder de goedkeuring van God. (aantekening bij Genesis 27)

In 'Het Leven' wordt het volgende vers als sleutelvers gezien:

Ja, Ik zal bij u blijven en u beschermen, waar u ook gaat of staat. Ik zal u veilig terugbrengen naar dit land en voortdurend aan uw zijde blijven, net zolang tot Ik u alles heb gegeven wat Ik u heb beloofd. (Genesis 28:15)

Na twintig jaar, nadat Jakob 14 jaar voor Lea en Rachel en 6 jaar voor het vee gewerkt had, sprak de HERE met Jakob en zei:

"Ga terug naar uw vaderland en uw familie. Ik zal bij u zijn". (Genesis 31:3)

Jakob en Esau doorlopen beiden een leerproces, dat God in de Bijbel heeft opgenomen zodat miljoenen mensen er later hun voordeel mee kunnen doen.

Het is een leerproces waarvan ons niet alle details bekend zijn gemaakt.

Daarom weten we niet of Jakob en Esau door hun ouders zijn bijgepraat over Gods voornemen dat de oudste dienstbaar zou zijn aan de jongste.

Belangrijk is wel, dat pas na de jongste dag alles aan het licht gaat komen.

Dan kunnen we hen allen ondervragen en pas dan zal Gods opzet met verschillende rollen van Jakob en Esau ons duidelijk worden.

Nu kunnen we er slechts naar raden. Dat kan ons zo nieuwsgierig maken dat we ons enigszins met de hoofdpersonen kunnen vereenzelvigen en daardoor iets leren wat zij hebben moeten leren.

Ik denk dat Jakob zich schuldig heeft gevoeld omdat hij vooruit heeft gegrepen op zijn eerstgeboorterecht. Hij had gewoon op een ingrijpen van God moeten wachten. Bij zijn geboorte had God het beloofd, daarop had hij moeten blijven vertrouwen. Zelfs op het moment dat Isaak van plan was om Esau als eerste te zegenen.

Jakob kende immers het verhaal van Abraham, die zijn zoon moest offeren. Op het laatste moment kwam er toen de verlossende stem uit de hemel die Abraham opriep om dat niet te doen.

Zo had God ook bij Isaak tussenbeide kunnen komen.

Dus Jakob heeft fout gehandeld en we mogen gerust veronderstellen dat hij daarover schuldgevoelens heeft gekend. Waarom heb ik nou zo gehandeld? Waarom zat er niets anders op dan te vluchten? Esau was terecht kwaad.

Jakob heeft een harde leerschool doorlopen, waarbij God tweemaal tot hem sprak. God doorbreekt de stilte als het echt moeilijk wordt. Dat mocht Jakob meemaken. God heeft ook alle omstandigheden zo gestuurd, dat Jakob bij alle moeiten die hij heeft ondervonden, stap voor stap verder is gekomen. God dirigeert tot in het detail. Net voordat Esau Jakob ontmoet, is er iets waardoor Esau totaal verandert. Esau ging Jakob met een knokploeg tegemoet. Maar wat hij als eerste ziet, zijn de geschenken die Jakob stuurde om het met hem goed te maken. Daarna ziet hij Jakob in het volle vertrouwen dat God hem zal helpen en zegenen. Dat alles doet iets met Esau. De broers vallen elkaar huilend in de armen. Dat is Gods zegen.

Voorspeld is dat Jakob en Esau twee vijandige volken zullen voortbrengen. Veel nakomelingen van Esau zetten tegenwoordig hun stempel op de moslimwereld. Jakob heeft veel nazaten onder de joden. Nog steeds zijn joden en moslims elkaars vijanden. Zal dit nog eens veranderen? In Jesaja lezen we de volgende profetie:

Zo zal de HEER zich aan Egypte laten kennen. Op die dag zullen de Egyptenaren de HEER erkennen, Hem dienen met vredeoffers en graanoffers, Hem geloften doen en die inlossen. De HEER zal hen slaan en helen; zij zullen naar Hem terugkeren, Hij zal hun gebeden verhoren en hen genezen.

Op die dag zal er een weg lopen van Egypte naar Assyrië. Dan zullen de Assyriërs naar Egypte komen en de Egyptenaren naar Assyrië, en samen zullen zij de HEER dienen. Op die dag zal Israël zich als derde bij Egypte en Assyrië voegen, tot zegen voor de hele wereld. Want de HEER van de hemelse machten zal hen zegenen met de woorden: 'Gezegend is Egypte, mijn volk, en Assyrië, werk van mijn handen, en Israël, mijn bezit.' (Jesaja 19:21-25)

Tussen Jakob en Esau kwam het eens goed. Tot aan de dood van hun vader Isaak bleven ze bij elkaar. Eens zullen de vijandige volken in het Midden-Oosten de HEER erkennen en aanbidden, en daarna vrede met elkaar sluiten. Want God houdt Zijn belofte.

Schuldgevoelens kunnen God op afstand houden, maar ze kunnen je ook wakker schudden. Als mensen wilden we graag het goede en het kwade leren kennen. De duivelse verleiding hebben we niet kunnen weerstaan en God heeft het ons toegestaan. Het leren onderscheiden van goed en kwaad gaat met schuldgevoelens gepaard. Die gewetensvorming kan op diverse niveaus plaatsvinden. Elk gezond mens kent zijn grenzen. Als hij deze grenzen overschrijdt, zal hij zich daarover schuldig voelen of hij zal de grens gaan verleggen. Want elk gezond mens wil ergens duidelijkheid voor zichzelf creëren. Dit proces zet mensen aan op zoek te gaan naar universele wetten. Voordat God Zijn wet gaf, heeft Hij de mensen eeuwenlang laten zoeken. Nadat God Zijn wet gaf en deze op een goede manier liet implementeren door koning Salomo, keek de wereld haar ogen uit. De koningin van Seba als een van de voornaamste.

In de kerk krijgt de mens een realistisch zicht op zichzelf. Van nature wil hij God negeren en zijn eigen gang gaan. Tijdens de zondvloed was er nog maar één rechtvaardige over, Noach. Voor de zondvloed leefden er miljoenen, wellicht enkele miljarden mensen op aarde. Daarvan was er slechts één rechtvaardig, op grond waarvan zijn hele familie werd gered. Als het aan de mens ligt, verliest hij God totaal uit het oog. Vandaar dat God later Zijn leermethode heeft geactualiseerd. Hij heeft zich een volk verkozen om aan hen eerst te leren wat goed en kwaad is. Daarom gaf Hij Zijn wetten. Het hele Oude Testament laat ons zien dat wij deze wetten niet kunnen houden. Telkens gaat het verkeerd. Zelfs de geloofshelden struikelden keer op keer. Ze pasten Gods wetten aan, ze breidden ze uit. Ze haalden de 'ziel' eruit om er op hun manier eraan te kunnen voldoen. Want niemand wil schuldgevoelens en iedereen wil de hemel verdienen. Opnieuw grijpt God in. Jezus brengt de juiste boodschap en Hij bereidt de uitstorting van de heilige Geest voor. Pas daarna bewerkt God in veel meer mensen de wil zodanig dat ze echt kunnen kiezen. Na de uitstorting van de heilige Geest ondergaan de uitverkorenen als eerste een wilsverandering, waardoor ze echt van harte voor God kunnen kiezen. Daarna ontvangen ze de opdracht om het grote nieuws wereldwijd te verspreiden, omdat God klaar staat om aan velen de heilige Geest te schenken.

Evenals Abraham en Isaak ontving Jakob de belofte dat in hem alle volken van de wereld gezegend zouden worden.

Zijn onder die volken ook alle volken begrepen die Gods leerproces niet hebben kunnen volgen?

De volken die voor de zondvloed leefden?

De volken die tijdens het leven van de aartsvaders de aarde bevolkten?

De volken die nooit iets hoorden van Gods weg met Israël?

De volken die nog nooit iets van de Verlosser hebben vernomen?

Zijn al deze volken in Gods beloften aan de aartsvaders begrepen?

Ik denk het wel.

Ik denk dat God Zijn werk na de jongste dag gewoon voortzet.

Hij blijft dezelfde. Ook dan nog wil Hij niets anders dan dat mensen Hem gaan gehoorzamen en liefhebben. Ook dan straft Hij mensen om hen daarna te helen.

Tussen christenen, joden en moslims zal het hoe dan ook goed komen.

Als het niet vóór de jongste dag gebeurt, dan erna.

Dit idee houdt in dat na de jongste dag het leerproces voor zowel gelovigen als ongelovigen nog doorgaat. De gelovigen zullen ingeschakeld worden bij het laatste oordeel. Zij zullen over de ongelovigen oordelen.

Maar dan zullen ze wel inmiddels veel op Jezus lijken, die naar de wereld kwam om mensen te redden. De heiligen, die mee mogen helpen bij het laatste oordeel, zullen niets anders willen dan door het straffen van onheiligen tot heling te komen.

God kan het verleden niet veranderen, maar Hij gaat er wel gebruik van maken.

Alles zal aan het licht komen. Dan zal blijken dat wij nog veel zondiger zijn dan dat we onszelf nu zien.

In Gods ogen zijn we heel slecht, maar ondanks dat zeer geliefd.

God weet dat we na de zondeval tot weinig goeds in staat zijn.

Zelfs na de uitstorting van de heilige Geest maken de heiligen er nog niet veel van.

Wat gaat er veel fout. Wat duurt het leerproces lang.

Na de jongste dag ontstaat er een totaal nieuwe situatie. Dan zal Satan worden afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel. Dan zal hij geen enkele invloed meer kunnen uitoefenen.

Dan kunnen mensen totaal genezen.

Lichamelijk hebben ze dan al een verheerlijkt onvergankelijk lichaam ontvangen, maar geestelijk zullen ze nog verder moeten groeien.

De startpositie hangt daarbij af van wat iemand hier op aarde al heeft geleerd.

De geloofshelden zullen zich opnieuw inspannen om anderen verder te helpen.

Dit toekomstperspectief relativeert onze schuldgevoelens.

Soms kunnen we niet meer dan ons best doen.

Ondanks alle goede bedoelingen zullen we veel verkeerd doen.

Van onze fouten kunnen we leren, niet alleen nu, maar ook straks in het hiernamaals.

Na de jongste dag zal eerst materieel alles worden vernieuwd, er komt een nieuwe hemel en nieuwe aarde. Onder die vernieuwde omstandigheden komt er ruimte om onze geest te vernieuwen en te volmaken. De heilige Geest zal daarin het voortouw nemen.

De onheiligen zullen dan hun verdiende straf ontvangen, en na veel vallen en opstaan uiteindelijk totaal vernieuwd worden. Want ook zij zullen hun knie voor God buigen en Hem van harte gaan loven.

De geloofshelden uit het Oude Testament ontvingen een heel beperkt zicht op de toekomst.

Tijdens Jezus' leven op aarde voegde Hij daar veel aan toe, maar pas Johannes ontving de laatste visioenen om dit beeld te completeren. Met Openbaring is de Schrift afgerond.

Met de gedetailleerde visioenen uit Openbaring in de hand weten we voldoende over de toekomst.

‘God laat nooit iets horen’

In hoofdstuk 1 is iets bijzonders uit het leven van Elia naar voren gebracht om dit thema aan te kondigen. Elia is een profeet die veel met God sprak en enkele heel opzienbarende wonderen heeft verricht. De oliekruid van de weduwe van Sarefat raakt niet op, als haar zoon ziek wordt en sterft wekt Elia hem op en op de Karmel bewijst hij tegenover koning Achab en de Baälpriesters dat God de enig ware God is.

Op zijn vlucht voor koningin Izebel was hij in een depressie, maar een engel raakte hem aan en zorgde voor eten en drinken. Bij de Horeb aangekomen, sprak de HEER tot hem. (1 Koningen 19:9)
We lezen:

‘Kom naar buiten,’ zei de HEER, ‘en treed hier op de berg voor mij aan.’ En daar kwam de HEER voorbij. Er ging een grote, krachtige windvlaag voor de HEER uit, die de bergen spleet en de rotsen aan stukken sloeg, maar de HEER bevond zich niet in die windvlaag. Na de windvlaag kwam er een aardbeving, maar de HEER bevond zich niet in die aardbeving. Na de aardbeving was er vuur. Na het vuur klonk het gefluister van een zachte bries. Toen Elia dat hoorde, sloeg hij zijn mantel voor zijn gezicht. Hij kwam naar buiten en ging in de opening van de grot staan, en daar klonk een stem die tot hem sprak: ‘Elia, wat doe je hier?’ (1 Koningen 19:11-13)

God spreekt veelvuldig tot Elia. Op de Horeb krijgt Elia een gedetailleerde opdracht.

Voor het inleiden van het onderwerp ‘God laat nooit iets horen’, lijkt Elia op het eerste gezicht geen goede keus. Want welke profeet sprak meer met God dan Elia?

Toch heeft Reinier hier een punt. God manifesteert zich aan Elia door een krachtige windvlaag, door een aardbeving en door vuur. Maar in al deze krachtige elementen bevond de HEER zich niet.

Na het vuur klonk het geluister van een zachte bries.

Daarin herkende Elia God. Hij ging in de opening van de grot staan en God sprak met hem.

God kan zomaar tot je komen op een stil moment.

Daar moeten we voor openstaan.

De Bijbel omvat 66 boeken, die in heel verschillende tijden geschreven zijn.

In die 66 boeken openbaart God zich totaal, voor zover wij het op dit moment nodig hebben.

We mogen nu leren uitzien naar de jongste dag, waarna we God van aangezicht tot aangezicht zullen zien. Hij zal dan alles aan het licht laten komen, waardoor we alles zullen begrijpen.

Ook die 66 boeken zullen we dan pas helemaal doorgronden en we zullen Gods wijsheid begrijpen waarom Hij zich in verschillen tijden heel gedoseerd heeft laten kennen.

God spreekt en zwijgt. Dit spreken en zwijgen wisselen elkaar af.

We zullen moeten leren inzien dat God op de juiste momenten sprak en op de juiste momenten zweeg. In het boek *‘66 liefdesbrieven’* van Larry Crabb is daarover iets terug te vinden.

Zo Vader, zo Zoon.

Reinier ziet Jezus zwijgen, eerst bij zijn strafproces, vervolgens zwijgt Hij in zijn wonderen en tenslotte zwijgt Hij in zijn raadsels.

Door te zwijgen, geeft God aan de mens de ruimte om al twijfelend Hem te zoeken.

Reinier schrijft daarover het volgende:

Je kunt twijfel dan ook anders gaan waarderen. Twijfel wijst dan deel naar jezelf. Je bent niet volledig passief, er liggen kansen om het aan te pakken. Maar twijfel zegt ook iets over God. *De stilte van God is het woord van God*. Hij openbaart zichzelf door zich terug te trekken. Net als bij Elia is hij veelzeggend 'in een zachte stilte' (p.27). Hij onthult hoe hoog hij ons heeft, hoezeer hij belang hecht aan onze keuzes. Twijfel is een signaal dat God het beste met ons voorheeft. Alleen maar zekerheden zou ons minder mens maken. Twijfel geeft ons de kans te groeien als mens (p.153). Het maakt dat, als we uiteindelijk vinden, *wij* het zijn die vinden. God grijpt zijn verloren zoon niet in de kraag en sleurt hem niet naar huis, hij wacht op hem met open armen. (blz. 165)

Ik denk dat de *stilte van God* slechts een onderdeel is van het *Woord van God*.

God geeft, nadat Hij gesproken heeft, de mens de ruimte om het te laten bezinken.

Tijdens zo'n bezinning komen er telkens nieuwe vragen naar boven.

Dat zien we vooral bij mensen uit het Oude Testament, omdat Gods openbaring toen nog onaf was.

Zij verlangden naar meer. Hoe gaat God al zijn beloften inlossen? Wanneer komt de Messias?

Wanneer komt het messiaanse rijk?

Zonder twijfel mogen dergelijke vragen gesteld worden. Wie dergelijke vragen stelt, probeert enkel God beter te leren begrijpen.

Omdat God graag gekend wil worden, mogen we vragen blijven stellen.

Kijkend naar de geschiedenis blijkt dat God op zijn tijd de nodige antwoorden geeft.

Soms tijdens een reformatie, soms ook door een ander licht te werpen op Zijn Woord.

Voorlopig zijn de exegeten nog niet klaar met Zijn Woord, omdat er nog veel goud te delven valt.

God grijpt zijn verloren zoon niet in de kraag en sleurt hem niet naar huis, hij wacht op hem met open armen.

Uit een gelijkenis kan je ook te veel willen afleiden. Zo dacht ik, dat God de hongersnood over het land heeft laten komen en dat door de daaruit ontstane omstandigheden de verloren zoon is gaan nadenken. Hij heeft zijn ellendige situatie vergeleken met de thuissituatie. De omstandigheden drukte hem met de neus op de feiten. Bij vader was het beter.

Hoe zo, een vrije keus?

Even eerder schreef Reinier het volgende:

God is almachtig, maar koos voor een extreem kwetsbare positie; hij werd mens en dan kun je hem zelfs doden! Hij besloot een relatie met ons aan te gaan en dat betekent dat keuzes van beide kanten er werkelijk toe doen – zozeer zelfs, dat het fataal kan aflopen voor beide partijen. Als mensen niet willen, zal God hen niet dwingen. Want God is liefde. (blz. 165)

Voor de grondlegging van de wereld had God Zijn reddingsplan al klaarliggen. Een degelijk plan.

Als de mens één van de slechtste scenario's zou kiezen en zou zondigen, dan zou God dat probleem oplossen. Want hoe dan ook, uiteindelijk zou en moest Zijn plan gerealiseerd worden.

De Vader nam dan ook geen extreem risico door de Zoon toestemming te geven om de wereld te verlossen. Jezus werd mens en al direct bij Zijn publieke optreden wees Johannes de Doper hem als volgt aan: 'Daar is het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt.' (Johannes 1:29)

Daarvoor hadden de Joden eeuwenlang offers gebracht die de komst van dit lam moesten symboliseren. Jezus wist vanaf het begin van Zijn optreden dat Hij offers moest brengen.

Tijdens de kruisiging lieten alle mensen het afweten. Zelfs geen enkele discipel sprong voor Hem in de bres. Niemand had de moed om voor Hem op te komen.

Daarmee is voor altijd het totale fiasco van de zgn. vrije wil gedemonstreerd.

De zondige mens is uit zichzelf niet in staat om goed te kiezen.

Eerst moet God bij een mens de wil vernieuwen, voordat Hij een echt appel op de mens kan doen.

De mens moet eerst opnieuw geboren worden, voordat hij Gods liefde kan beantwoorden.

Tijdens de oudtestamentische periode heeft God dit al laten zien om op voorhand mensen uit te kiezen en hen door Zijn Geest enigszins te vernieuwen. Met vallen en opstaan hebben de geloofshelden God bekend gemaakt.

Uiteindelijk heeft God hen geroepen en in staat gesteld om te kiezen.

In de geloofshelden zien we dan ook de echte liefde voor God tot bloei komen.

God was in hen een goed werk begonnen en zij mochten daarop anticiperen.

Na de uitstorting van de heilige Geest gaat God alle volken aanraken.

Velen ontvangen zo de mogelijkheid om in liefde tot God te groeien.

God verkiest hen.

Maar achter die verkiezing ligt een groter plan verscholen.

Na de jongste dag zullen alle uitverkorenen worden ingeschakeld om over de niet-uitverkorenen te oordelen. (1 Korintiërs 6:2)

Op die manier gaat God Zijn reddingsplan verder uitwerken.

Jezus moest sterven. Hij kende de betekenis van het lam, dat tijdens Pesachfeest geslacht werd.

Vanuit die voorkennis willen we kijken naar:

- Jezus' zwijgen bij zijn strafproces
- Jezus' zwijgen in zijn wonderen
- Jezus' zwijgen in zijn raadsels

Jezus' zwijgen bij zijn strafproces

Net voor het strafproces had Jezus eerst Petrus en later ook Judas een waarschuwing gegeven.

Petrus: 'Nog vandaag zul je mij driemaal verloochenen'.

Judas: 'Hij die at van mijn brood heeft zich tegen mij gekeerd' (Johannes 13:18 ev)

Zo zien we dat Jezus vaak oproept tot bekering.

Tijdens zijn strafproces stopt Hij daarmee. Hij zwijgt.

Reinier heeft dit prachtig omschreven en concludeert:

Maar juist doordat hij *hen* zo de ruimte geeft, wordt zijn *eigen* plan voltrokken. (blz. 145)

Door anderen maximaal *hún* zin te geven, voltrekt hij zijn plan. (blz. 146)

Jezus heeft tijdens zijn strafproces de regie in handen.

Hij weet wat er in de mens schuilgaat. Nu God zich terugtrekt, komt niet Hij alleen te staan, maar ook in de mensen om Hem heen komt hun ware aard naar boven.

Gods Geest trekt zich terug, waardoor de slechtheid van de mens tot bizarre proporties uitgroeit.

Op Golgota was er slechts één mens goed, de anderen schreeuwden en daagden Hem uit.

'Kom van het kruis af, als je echt Gods Zoon bent'.

Jezus is door God verlaten. Jezus gaf dit aan met de bekende vraag: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?'

Al eerder heb ik aangegeven dat je deze vraag moet lezen als een retorische vraag, als een nadrukkelijk mededeling in vraagvorm. Jezus geeft hier uitdrukkelijk aan, dat Hij door de Vader verlaten is en dat Hij alleen de strijd met Satan zal aangaan.

Ook hier houdt Jezus de regie.

Hij weet wat Hem te doen staat.

Naar aanleiding van deze uitroep schrijft Reinier het volgende:

Hij zei: 'Mijn God, mijn God, waarom heeft u mij *verlaten*? God droeg er zelf aan bij. Maar de motieven snapt Jezus blijkbaar op dat moment ook niet.

Toch moet je in zijn leven zelf al een antwoord kunnen vinden. Want ook al lijkt Jezus hier onwetend, hij is alom door de vroege kerk ervaren als de ultieme onthulling van God. Nergens was God zo dichtbij als bij hem. Dus als ik Jezus beter leer kennen, kan ik wellicht ook iets over God ontdekken. En misschien dan ook iets over Gods *verborgenheid*, hoe tegenstrijdig dat ook klinkt. Is Jezus het spreken, maar ook het zwijgen van God; het Woord van God, maar ook de Stilte van God? (blz. 141)

Maar als je jezelf blijft oefenen en hem blijft zoeken, ontwikkel je een gevoeligheid om hem wel te gaan herkennen. En het bizarre is dus, dat God zelfs daar is waar hij niet is. Jezus was de ultieme onthulling van God, maar hij riep uit: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?!' Op dat moment was God *waar* God *niet* was. Vanaf toen was God overal. De stilte van God is het woord van God. (blz. 169)

Ik denk dat in God geen enkele tegenstrijdigheid aanwezig is. Ook hier niet.

Jezus ervoer op dat moment echt dat Hij door God verlaten werd.

Hij heeft deze ervaring niet expliciet gemaakt, door aan te geven dat God de Vader en God de heilige Geest Hem beiden verlaten hebben of dat enkel God de Vader Hem verlaten heeft.

Jezus is tegelijk mens en God. In de catechismus zondag 17 staat, dat Hij uit kracht van zijn godheid de last van Gods toorn aan zijn menselijke natuur heeft gedragen.

Bij deze niet te ontwarren goddelijke verwevenheid hoeven we niet lang stil te blijven staan.

Eerder moeten we hier oog krijgen voor wat er wel geopenbaard is. Jezus stierf als het Lam, dat zijn mond niet open deed. En Jezus vocht als een Leeuw, die zijn prooi eerst stilletjes besloep, waarna in de drie uur dikke duisternis het eigenlijke gevecht aan menselijke ogen onttrokken werd.

De stilte die we hier zien, is een tactische stilte.

Die stilte mogen we als een blauwdruk gebruiken voor alle stiltes van God.

Jezus zwijgen in zijn wonderen

Elk wonder spreekt boekdelen. Wie zo'n macht heeft, beschikt over krachten die anderen missen.

In het Oude Testament wordt al de relatie gelegd tussen God en wonderen. Alleen God kan echt wonderen doen. De Egyptische tovenaars werden dan ook afgetroefd. God leidde Zijn volk uit Egypte naar het beloofde land onder het doen van tal van wonderen. Zo liet Hij zien dat Hij nabij was.

Jezus heeft veel wonderen verricht om te laten zien dat Hij over goddelijke macht beschikt.

Maar Jezus weet ook, kijkend naar het Oude Testament, dat wonderen alleen het niet doen.

Even staan mensen versteld om de goddelijke macht, die zo nabij is.

Zodra even later deze macht niet meer aanwezig schijnt te zijn, verliezen mensen al snel hun vertrouwen. Want mensen willen constant door God gedragen, geheeld en bemind worden. Maar ja, door de zondeval is er een grote scheiding gekomen. Sinds dat breekmoment, wandelden God en de mensen dagelijks niet meer met elkaar. Henoch was daarop een uitzondering, want die wandelde zo met God de hemel in. Maar wij kunnen dat niet, slechts door de dood heen is de hemel bereikbaar. Voordat het zover is, moest Jezus de weg er naar toe banen. De weg via het kruis. Om die weg te markeren deed Jezus veel wonderen. Hij toonde zich als de Heiland van de wereld. Het brood voor ons leven. Voor de ogen van vijfduizend mensen vermenigvuldigde Hij vijf broden en twee vissen. Iedereen stond versteld over dit wonder. Maar even later keerde diezelfde massa zich van Jezus af, omdat Zijn woorden hard waren.

Reinier schrijft het volgende:

God houdt rekening met hoever wij zijn. Mensen moeten kunnen wennen. Hij wil ze niet overweldigen, maar natuurlijkerwijs deel van hen worden. God respecteert in extreme mate onze eigenheid. We kunnen maximaal onszelf zijn. Als hij meer van zichzelf zou laten zien, zou hij zijn als een 'zwellende' zon en zou hij ons beschadigen en onze vrijheid beperken. Maar hij is liefde en zijn communicatiemiddelen zijn ook liefdevol. Geen propaganda. Geen optochten. Geen geschreeuw. Vorm en inhoud moeten kloppen.

Daarmee neemt hij een dramatisch risico. Voor ons – want overgelaten aan onszelf doen we de gekste dingen – maar ook voor hemzelf. God kan nu worden uitgejouwd, weggeduwd, gekruisigd. (blz. 153)

Gods plannen falen nooit, dus God neemt slechts gecalculerde risico's. De zondeval was dan ook een gecalculeerd risico, waarvan God al van tevoren de oplossing had klaarliggen. God biedt mensen vrijheid, maar als het misloopt, neemt Hij hen weer bij de hand. Soms wacht Hij daar niet mee tot het moment dat het helemaal fout gaat. God grijpt op Zijn tijd in, en eigenlijk komt dat de mens nooit goed uit. Dat zien we bij Jezus' komst op aarde. In Bethlehem werden alle jongetjes vermoord om Hem maar uit de weg te ruimen. Nadat Jezus Lazarus uit de dood had opgewekt, kwamen de Schriftgeleerden en Farizeeën bij elkaar om plannen te maken om Hem uit de weg te ruimen. Jezus moest worden verstoten om zo de ware aard van mensen bloot te leggen. Jezus werd weggeduwd, uitgejouwd en gekruisigd, om zo de ware aard van de 'oude' mens te laten zien. Zonder vernieuwing van die 'oude' mens, zonder de uitstorting van de heilige Geest, lukt het de mens niet om vrij te zijn. De 'oude' mens kiest altijd verkeerd, omdat hij een slaaf is van Satan. Dit standaard gedrag van de 'oude' mens heeft Jezus met Zijn wonderen doorbroken. Hij heeft op voorhand laten zien dat Hij alle macht heeft. Op voorhand heeft hij aangegeven dat Hij zou sterven en na drie dagen weer zou opstaan. De Schriftgeleerden en Farizeeën hadden dit zo goed begrepen, dat zij ervoor hebben gezorgd dat het graf van Jezus door Romeinse soldaten bewaakt werd. Maar mensen kunnen geen wonderen tegenhouden. God houdt geen moment rekening met de gedachten van Schriftgeleerden en Farizeeën. God trekt zijn eigen plan. In de vroege ochtend van Pasen staat Jezus op. Niet stilletje, maar gepaard gaand met een geweldige aardbeving. Het graf gaat open. De soldaten vluchten. Gods wonder gaat verder.

Jezus' zwijgen in zijn raadsels

Jezus heeft veel gelijkenissen verteld en deze bijna nooit zelf uitgelegd. Alleen de gelijkenis van de zaaier. Reinier sluit dit verhaal af met:

Eigenlijk legt Jezus hier uit waarom je überhaupt een slot of een code zou gebruiken. Een slot of een code, zo verklaart hij, maakt scheiding tussen twee groepen mensen. De groep die je niet vertrouwt, krijgt geen toegang en is dus 'ziende blind en horende doof'. Zij zien de deur wel, maar kunnen niet naar binnen. Ze lezen de code, maar kraken 'm niet. Maar er is ook een groep die je wel vertrouwt en je de sleutel voor het slot geeft, de clou van het raadsel. Dat zijn in Jezus' geval alleen de mensen die heel dicht bij hem leven. Hij is zo extreem vernieuwend, dat hij binnen die inner circle al voortdurend op zijn hoede moet zijn, laat staan daarbuiten. (blz. 160)

Jezus' gelijkenissen worden in eerste instantie bijna door niemand begrepen. Het zijn raadsels, waarvan de code niet zomaar te kraken is. Zelfs door de discipelen niet.

Pas na Jezus' opstanding is veel duidelijk geworden. Eerst heeft Jezus aan de Emmaüsgangers de Schrift uitgelegd. Daarna is Hij nog veertig dagen aan zijn discipelen verschenen om hen nog verder te instrueren. Na Zijn hemelvaart stuurde Hij hen naar Jeruzalem, waar zij moesten wachten op de uitstorting van de heilige Geest.

Pas daarna treedt er een grote verandering bij de discipelen op. Gezamenlijk ontvangen ze meer inzicht in alles wat Jezus tijdens zijn leven gedaan had.

Ook de gelijkenissen gaan voor hen steeds helderder spreken.

Ze merken dat het gezamenlijke zoeken naar de betekenis van de gelijkenissen op zichzelf al werkt om Jezus beter te begrijpen. Ze ontdekken verschillende antwoorden, maar stellen deze niet op schrift, zodat deze niet in de heilige Schrift zijn opgenomen.

Het leerproces wat zij na de uitstorting van de heilige Geest hebben meegemaakt, gunnen zij ook anderen. Iedereen moet maar leren om gezamenlijk die gelijkenissen te doordenken.

Bij wie dat niet lukt, zou een verlangen moeten ontstaan om samen met anderen verder te zoeken. De 'code' is te kraken, maar wel samen met alle heiligen.

Net als bij het strafproces voert hij dus zijn plannen uit door heel gedoseerd te spreken en vooral veel te zwijgen. Daarin gaat het niet om zijn eigen belang. Hij zal sterven, dat weet hij al jaren voor zijn executie. Zijn eigenbelang gaat hoe dan ook verloren, maar hij wil voorkomen dat anderen in zijn dood worden meegesleept. Hij wil hun nog genoeg meegeven voor later, zodat ze straks op eigen benen verder kunnen. (blz. 160)

Het paradoxale is dat Jezus' eigenbelang samenvalt met het belang van Zijn schapen.

Als goede Herder offert Hij zichzelf, wetende dat Hij al na drie dagen zal opstaan.

Langer laat Hij Zijn schapen niet in het ongewisse.

Daarna geeft Hij ze nog veertig dagen instructie, waarna Hij belooft dat Hij hen daarna op een heel andere manier zal gaan leiden. Hij zal de heilige Geest over hen uitstorten.

We weten dat Jezus na Zijn hemelvaart aan de rechterhand van God mocht plaatsnemen.

Op dat moment ontving Hij alle macht in hemel en op aarde. Via het dieptepunt – de kruisiging – bereikte Hij Zijn hoogtepunt. Hij ging ons daarin voor.

Ons sterven blijft het dieptepunt, op weg naar ons hoogtepunt – het eeuwige leven .

Wie niet gelooft en daarnaar leeft, zal de Bijbel niet begrijpen. Dan kun je nog zo gestudeerd zijn, je mist de sleutel. De Bijbel benadrukt keer op keer dat je God pas kunt leren kennen als je ernaar streeft zuiver te leven. Alleen zo 'kraak' je de code. Jezus onthulde de uitleg van zijn raadsels alleen aan zijn naaste studenten, die al jaren met hem waren opgetrokken en daarvoor alles hadden opgegeven. Alleen met zo'n houding was er enige kans dat ze goed met die geheimen konden omgaan. (blz. 161)

En wellicht is dit zijn grootste raadseldaad: waarom laat hij zich kruisigen?

Een paar van deze puzzels heb je snel opgelost, maar er zijn tientallen passages waar wetenschappers zich nog steeds het hoofd over breken. Jezus geeft er namelijk nooit uitleg bij. Je mist een deel van de voorkennis. Daarom is het meeste spreken van Jezus ook zijn zwijgen en zijn doen tegelijk ook zijn laten. (blz. 158)

God wil zich laten kennen, waartoe Hij de heilige Geest op velen heeft uitgestort.

Desondanks blijven er geheimen die moeilijk te ontwarren zijn.

Kennelijk werken we niet genoeg samen, of wellicht doorgronden we de Bijbel pas als we samen met alle heiligen de Schriften onderzoeken en elkaar daarin proberen verder te helpen.

Er zijn nog steeds raadsels, waarover wetenschappers – professionele theologen – het hoofd over breken. Over Jezus' kruisiging valt nog steeds veel te doordenken, hoewel er al duizenden boeken over geschreven zijn. Tot aan de jongste dag zal de betekenis daarvan steeds scherper worden, maar pas na die dag zal het volkomen duidelijk worden.

Zo blijft de Bijbel tot aan de jongste dag een goudmijn, waarin telkens nieuwe elementen uit op te delven zijn.

Volgens mij ligt het grootse raadsel verborgen in het boek Openbaring.

Iedere auteur die zijn boek spannend wil houden, verbergt zijn plot in het laatste hoofdstuk.

Tot aan het slot laat hij de lezer min of meer in het ongewisse. Hoe zal het aflopen?

Hij laat de spanning toenemen. Hoofdstukken vol onzekerheden rijgen zich aan.

De verhaallijn loopt verder, de spanning stijgt.

Hoe komt Jezus terug? Wanneer? Wat gaat er daarna gebeuren?

Wat gebeurt er dan met de Satan?

Op welke manier zullen de heiligen ingeschakeld worden tijdens het laatste oordeel?

Zullen we elkaar herkennen?

Waarom heeft het nieuwe Jeruzalem een muur?

Waarom staat er een engel bij elke poort?

Waarvoor dienen de bladeren van de levensboom?

Welke volken zullen genezen worden?

Hoelang duurt het laatste oordeel?

Zal het laatste oordeel langer duren dan het oordeel waaronder wij nu leven?

Welke volken brengen hun schatten naar het nieuwe Jeruzalem? Zijn dat de volken die het laatste oordeel hebben ondergaan en daarna genezen en geheeld zijn?

Krijgt het vrederijk pas echt vorm rondom het nieuwe Jeruzalem?

Zal het huidige Jeruzalem plaats moeten maken voor het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel zal neerdalen?

Zal de Satan pas net na de jongste dag losgelaten worden om mee te mogen helpen om de schapen van de bokken te scheiden? Wordt de Satan pas na deze actie definitief afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel?

Dit zijn zomaar een paar vragen, waarover theologen hun hoofd over breken.

Ze zijn echter wel doorslaggevend voor onze beeldvorming over hemel en hel, vuurpoel en over de poel van vuur en zwavel.

De straf is je zin krijgen

God neemt geen genoegen met weerbarstige mensen die telkens verkeerd kiezen.

Daarvoor heeft Hij ze te lief.

Zijn liefde heeft Hij aan Israël laten blijken. Hij koos dit volk uit om aan hen niet allen Zijn liefde te tonen, maar bovenal om hen bewust te maken van goed en kwaad.

Die lessen die Israël heeft moeten leren, vormen de grondslag voor het grote Leerboek waaruit elk volk les krijgt. Zelfs na de jongste dag zal dit Leerboek bestudeerd worden. Want alleen in de Bijbel staat precies aangegeven wat goed en kwaad is.

Op de momenten dat God actief bezig is met de vorming van Zijn volk, bijvoorbeeld tijdens de tocht door de woestijn, zien we dat God wel degelijk straft en beloont.

Dan laat God Zijn volk niet aan haar lot over.

Op de momenten dat God schijnbaar inactief is, laat God Zijn volk zien wat er van komt als Hij niet ingrijpt. In die situaties respecteert God hun keuzes tot het uiterste en levert ze slechts aan zichzelf over. Het blijkt dan dat het telkens verkeerd gaat, waardoor zij zichzelf in feite straffen.

Zodra God de mens aan zijn lot overlaat, gaat het meestal fout. Meestal schuiven de mensen dan God aan de kant en komen zo automatisch in de hel terecht. Zij roepen dan de straf over zichzelf af. Reinier schrijft:

Als er staat dat God mensen straft, is dat de ingekorte vorm voor: God respecteert hun keuzes tot het uiterste en levert ze slechts aan zichzelf over. Zo wordt de hel ook meestal uitgelegd. God sluit niet actief mensen op om ze vervolgens eeuwig te pijnigen, maar wie er welbewust en vasthoudend voor kiezen zonder hem te zijn, geeft hij slechts helemaal hun zin.

Toch blijft het knagen. Het voelt alsof God met z'n armen over elkaar staat toe te kijken. Oké, wij hebben dan onze verantwoordelijkheid, maar kan God zich niet ietsjes meer opdringen? Kan hij het ons niet een tikkeltje lastiger maken? Nee, is het antwoord dat de Bijbel geeft. Want telkens merk je dat God niets liever wil dan iedereen bij zich hebben:

'De dood van een slecht mens geeft [God] geen vreugde, [God] wil dat hij in leven blijft.'

Toch weerhoudt iets hem er kennelijk van meer aanwezig te zijn. En dat is nog voorzichtig uitgedrukt. In moderne termen is het alsof God de haren uit zijn hoofd trekt van ellende, als hij alweer zich moet terugtrekken en merkt hoezeer hij dan gemist wordt – maar het moet kennelijk zo om de een of andere reden. (blz. 163)

God leert ons wat goed en kwaad is. Hij gaat zo vol liefde te werk dat Hij slechts pedagogische straffen uitdeelt. Hij straft en heelt. Hij beloont en bemoedigt.

Gods uiteindelijke doel is dat elk mens in leven blijft, omdat Hij geen enkele vreugde vindt in de dood van de mens. Liever liet Hij Zijn eigen Zoon doden, dan dat Hij één enkel mens verloren laat gaan.

Door Jezus' dood vond er iets paradoxaals plaats. Tegelijkertijd overwon Hij Satan en proclameerde nog diezelfde dag Zijn overwinning in de hel.

Vanaf dat moment had Jezus alle zeggingschap over de hel. Hij gunde Satan slechts nog enige ruimte tot aan de jongste dag. Daarna laat Jezus Satan even helemaal los, waardoor Hij mag meehelpen om de schapen van de bokken te scheiden. Daarna mag Satan niet meer terug naar de hel, hij zal worden

afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel. Satan krijgt geen huisarrest, hij zal apart worden opgesloten. Exit Satan.

Na de zondeval kiezen de meeste mensen doorgaans verkeerd. Door Gods genade zijn er telkens mensen geweest die met God wandelden. Die lijn heeft God op een wonderlijke wijze doorgetrokken naar Jezus Christus. In die lijn mogen we Gods hand zien, die de wereld niet aan zichzelf overlaat en ten onder laat gaan.

God belooft een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Iedereen zal dan opstaan. Eerst zal daarop het laatste oordeel volgen, waarbij de heiligen zullen worden ingeschakeld om over de onheiligen te oordelen. Zie verder NGB artikel 37.

God leren herkennen

Is God nu zo moeilijk te kennen of vragen de stiltes van God om de nodige zorgvuldigheid?

In de Bijbel vallen veel stiltes totdat deze met het laatste bijbelboek Openbaring is afgerond.

De stiltes geven ons de mogelijkheid om ons te concentreren op alles wat God wél geopenbaard heeft.

Dit doet denken aan de mededeling dat lang niet alles wat Jezus heeft gezegd en gedaan in de Bijbel is opgenomen, omdat al de boeken die daarover te schrijven zouden zijn ons bevattingsvermogen te boven gaat. (Johannes 21:25)

God last stiltes in om in alles wat Hij wél openbaart beter herkend te kunnen worden.

Reinier schrijft:

Ik heb gemerkt dat veel twijfel voorkomt uit misverstanden over God. (blz. 166)

De Bijbel is zich zeer bewust van de mogelijke 'ruis' die dat oplevert. Want wat is menselijk en wat goddelijk? Wat is onze geest en wat is heilige Geest?

Er wordt in de Bijbel dan ook diep nagedacht over hoe je kunt checken of bepaalde profetieën kloppen. Waterdicht wordt het nooit. (blz. 168)

Zo zijn wij op zoek naar God. Al die tijd is God bij ons, maar niemand herkent hem van onze signalen, zelfs hijzelf herkent zich er niet in, en hij zoekt met ons mee. (blz. 170)

Hoe voorkomt je misverstanden over God?

Hoe filter je de mogelijke 'ruis', tijdens het lezen van Gods Woord?

Is Christus te herkennen in christenen?

Om maar even bij de laatste vraag te blijven. Bonhoeffer schreef daarover:

Wie het verheerlijkte beeld van Jezus wil dragen, die moet in de wereld het geschonden beeld van de Gekruisigde gedragen hebben. Nooit vind je het verloren evenbeeld van God terug, tenzij je deel krijgt aan de gestalte van de mens geworden en gekruisigde Jezus Christus. Alleen op dit beeld rust Gods welgevallen. (App. Bonhoeffer, 30 mei)

‘Waarom doet God niks?’

Lijdt iedereen aan blikvernaauwing die God niets ziet doen?

Vertoont de ongelovige Tomas het beeld, waarin iedereen zich kan herkennen?

Reinier schetst Tomas (p.32) als de discipel die de dood als het grootste obstakel ervaart.

Zijn naam betekent tweeling. Waarschijnlijk is zijn tweelingbroer of -zus al vroegtijdig gestorven en wordt dit door Tomas als een dagelijks gemis ervaren. De dood brengt een onherroepelijk scheiding teweeg.

Vanuit deze achtergrond is Tomas' eerste reactie enigszins te verklaren. Sceptisch reageert hij:

‘Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik geloven.’ (Johannes 20:25)

Als dan de volgende week Jezus weer in het midden van Zijn discipelen verschijnt, verandert Tomas totaal. Bij het zien van Jezus, het horen van Zijn stem, het zien van de littekenen, komt hij tot de geweldige belijdenis: ‘Mijn Heer, mijn God.’

Als mensen hebben we vaak meer oog voor het negatieve dan voor het positieve.

Ook na deze positieve belijdenis van Tomas, blijven we hem stigmatiseren als de ongelovige.

Terwijl deze belijdenis verstrekkende gevolgen en onnavolgbare perspectieven aangeeft.

De opgestane Heiland is de Heer, die alles onder controle heeft, zodat alle overige vragen in het niet verdwijnen. De opgestane Heiland is God, de Almachtige, die alles recht zal zetten.

Tomas heeft een week lang sceptisch lopen nadenken, met als verrassend gevolg dat juist hij de opgestane Heiland als eerste belijdt als ‘Mijn Heer, mijn God’. Geweldig!

Tomas ziet God in actie. De heilsgeschiedenis loopt verder en kent een groots vervolg.

De opgestane Heiland garandeert het leven, het eeuwige leven, een grandioze toekomst.

Zo Tomas, zo Job. Ook bij Job zegeviert het negatieve boven het positieve.

Over het algemeen hebben we te doen met Job. Arme Job.

Gemakshalve vergeten we dan dat Job als een zeer rijk herdersvorst is overleden.

Job was zeer rijk tot aan het moment dat hem alles werd afgenomen.

Terecht kunnen we over die toestand spreken als: Zo arm als Job.

Maar daar is het niet bij gebleven.

God gaf hem daarna het dubbele van wat hij eerder ontvangen had.

Bovendien leefde Job nog 140 jaar in welstand.

Hij ontving nog veel kinderen. Zijn dochters waren de mooiste van de wereld.

Hij gaf hen prachtige namen, waarmee hij zijn dankbaarheid aan God uitdrukte.

Job vond zichzelf zeer rijk gezegend in de Here.

Hoezo, arme Job?

Het Bijbelboek Job is waarschijnlijk als eerste geschreven. In dit boek ontvangen wij basislessen.

Zodra God verdrukking toestaat, maakt Hij het later zelf weer helemaal goed.

God is rechtvaardig en dat wil Hij al het begin van alle verhalen laten zien.

Als Hij de Satan toelaat om Job te beproeven, dan kan en zal Hij daarna alle gevolgen uitwissen en het allemaal weer goed maken. Zo goed en rechtvaardig is Hij.

Dit is de eerste les die wij moeten leren.

De HEER heeft gegeven, de HEER heeft genomen, de naam van de HEER zij geprezen. (Job 1:21)

Al direct nadat de HEER alles van hen af had laten nemen, beledigde Job dit en hij maakte God geen enkel verwijt.

Geen wonder, dat God deze geloofsheld rechtvaardig behandelt door hem het dubbele terug te geven. Maar daar is het uiteraard niet bij gebleven.

God heeft hem opgenomen in de hemel en hem daar verenigd met al zijn geliefden.
Hoezo, arme Job?
Reinier komt ook in dit hoofdstuk terug op Job. Het intrigeert hem. Hij schrijft:

Hoe kan dit? Ik denk omdat Job in de tweede persoon blijft spreken. Hoe woest ook, hij spreekt tenminste met God, tegen God. Zijn vrienden praten alleen over hem, in de derde persoon. Zij laten zich niet meer voeden, inspireren, corrigeren door dat contact met God. Zo worden hun theorieën steeds meer een eigen constructie. Ten slotte neemt God het woord. Nu komt de oplossing, denk je dan, de allerslimste theorie. Maar alles wat hij meegeeft is: het menselijke denkvermogen is te beperkt. Hoofdstukken lang herhaalt hij dat: 'Jullie hebben het overzicht niet. Er spelen veel te veel factoren mee.'

Contact met God leidt blijkbaar niet tot een eenvoudige verklaring voor het kwaad, integendeel. Zo eindigt het boek Job. De vrienden betuigen spijt over hun theorieën. En het laatste wat Job zegt, is dat hij zal zwijgen.

Met dit voorbeeld van terughoudendheid groeide Jezus op. En hij heeft een nog grotere voorzichtigheid doorgegeven. Van niemand leer ik meer zwijgen dan van hem. Jezus heeft *nooit* een algemene theorie geboden voor 'de' zin van verdriet. Alleen in specifieke situaties wees hij een richting. Verschillende van zijn gebeden werden niet eens verhoord. En toen hij zelf ten onder ging, zweeg hij voornamelijk en gaf hij geen uitleg. Radicaler nog, in de laatste minuten hilde hij: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?!'

Een vraag. De vraag van talloze gelovigen eerder en later. *En Jezus heeft geen antwoord.* Op dat moment begeven alle theorieën het. Als zelfs Jezus voor zijn eigen lijden geen antwoord weet – geef dan elke algemene theorie over anderen maar op. Wie daar toch nog aan begint, probeert wijzer te zijn dan Jezus.

En hoe zouden die theorieën ook ooit kunnen kloppen? Als je aan me vraagt waarom 'het' lijden bestaat, is dat net zoiets als aan me vragen om alle mensen die bestaan hebben diepgaand te interviewen. Want of hun lijden zinvol was, kan ik niet van een afstandje bepalen. Dat moet je van die mensen zelf horen. Je moet doorvragen, tien jaar later nogmaals, tien jaar daarna weer. Dan weet je het wellicht voor die ene persoon. Maar dat moet je vervolgens miljarden keren doen en daarna al die interviews bij elkaar optellen – om dan te beseffen dat je miljarden anderen nooit kunt spreken omdat ze buiten je bereik zijn, weg in het verleden of de toekomst. . . (blz. 205-206)

Ik denk dat na de jongste dag iedereen zal opstaan en dat Reinier dan alle gelegenheid krijgt om te interviewen. Heiligen, geloofshelden, apostelen en allen die om Jezus' naam geleden hebben. Hij mag Job interviewen en een gesprek met hem voeren. Hoe heeft Job zijn leven ervaren? Zijn beproeving? Gods compensatie? De hereniging met al zijn geliefden in de hemel? Zijn door God ontvangen beloning in de hemel?

Hoe heeft Job dit alles ervaren? Vindt hij dat hij rechtvaardig door God behandeld is?

Hij mag dan ook Jezus uitleg vragen naar de woorden: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?'

Hij mag Hem verder doorvragen over het gesprek dat Jezus had met de Emmaüsgangers: Heeft Jezus hen vanuit het Oude Testament laten zien waarom Zijn offer noodzakelijk was? Heeft Jezus toen aan hen de zin van Zijn lijden duidelijk weten te maken?

Alle vragen mogen dan gesteld worden. Jezus zal dan uitermate transparant zijn, omdat Hij niets te verbergen heeft.

Hij zal dan ook laten zien, waarom de hele inhoud van het gesprek met de Emmaüsgangers niet in de Schrift is opgenomen. (waarschijnlijk, omdat alles in het Oude Testament te vinden is)

Over het doel van het lijden, mag je Hem dan alles vragen.

Hij deed doelbewust zijn oude kleren uit om nieuwe kleren aan te trekken, Hij legde zijn oude lichaam af om een verheerlijkt lichaam aan te trekken.

Hij liet zichzelf als een korrel zaad in de grond stoppen, om daarna veel vrucht te dragen.

Om als eersteling van de grote oogst, het voorbeeld te geven.

De enige weg naar het leven leidt door de dood.

Door lijden en pijn vindt de reiniging plaats.

Wie hier onrechtmatig lijdt, zal later compensatie ontvangen. God is immers rechtvaardig.

Jezus heeft, hoewel Hij al onze zonde heeft gedragen, als rechtvaardige geleden.

Geen wonder dan ook dat juist Hij uitermate verhoogd is.

God de Vader compenseerde al Zijn lijden door Hem alle macht te geven in hemel en op aarde.

Na de jongste dag krijgen we allemaal alle tijd om met anderen in gesprek te gaan. Reinier ontvangt dan alle tijd, hij krijgt een eeuwigheid om zijn interviews te houden.

Zelfs mag hij onheiligen interviewen. Hij mag dit niet alleen, hij moet het zelfs doen.

Want ook Reinier is één van de heiligen, die Jezus inschakelt om over alle onheiligen te oordelen.

De heiligen ontvangen dan een immense opdracht waardoor zij God wijsheid steeds meer zullen gaan inzien. De hele wereldgeschiedenis zal dan transparant worden. Alles zal aan het licht komen.

Er zal dan rechtvaardig geoordeeld moeten worden.

God delegeert dit oordeel niet voor niets aan de heiligen. Ook zij zullen na de jongste dag nog moet groeien, zij zullen moeten leren wat gerechtigheid is.

Al het onrechtmatige lijden in deze wereld zal moeten worden gecompenseerd.

Ruzies zullen moeten worden bijgelegd.

Alle heiligen zullen moeten toegroeien naar het evenbeeld van de grote Heilige, Jezus Christus.

Hij kwam naar de wereld toe om haar te redden.

Zo zullen alle heiligen, na de jongste dag, ook alle onheiligen willen redden.

Niet door alles maar even door de vingers te zien.

Elke onheilige behoort een passende straf te ontvangen.

Daar mogen alle heiligen, onder de verantwoordelijkheid van Jezus Christus, aan meewerken.

Reiniers bewering dat **niet** al Jezus' gebeden zijn verhoord, klinkt mij boud in de oren.

Ik heb namelijk altijd gedacht, dat al Jezus' gebeden sowieso werden óf zullen worden verhoord.

Nu verwijst Reinier in noot 35 naar de teksten: Marcus 14:32-42; 15:33v; Lucas 6:12-16; 22:31-34; Johannes 17:11, 21-23; Hebreeën 5:7.

In al deze teksten lukt het mij niet om daarin één onverhoord gebed van Jezus te ontdekken.

Na het gebed in Getsemane zette hij Zijn weg doelbewust voort. Uit al zijn handelingen en woorden blijkt dat Hij alles onder controle had. Jezus had de regie.

Jezus' zeven kruiswoorden moeten we samenhangend lezen. Nooit mogen we een enkele tekst, een enkel kruiswoord, geïsoleerd lezen. Altijd moeten we de context laten meespreken.

Dan blijken de zeven kruiswoorden het minimum aan informatie te bevatten waaruit wij wél moeten afleiden dat Hij alleen de strijd met Satan is aangegaan en dat Hij heeft overwonnen.

In Hebreeën lezen we dan het volgende:

Christus heeft tijdens zijn leven op aarde onder tranen en met luide stem gesmeekt en gebeden tot hem die hem kon redden van de dood, en werd verhoord vanwege zijn diep ontzag voor God. (Hebreeën 5:7)

Tja, hier staat het dan. Terwijl wij zijn gaan denken dat Jezus niet verhoord is, toen Hij met luide stem God smeekte, staat hier duidelijk dat God Hem juist verhoord heeft omdat Hij [de Zoon] gezag voor God [de Vader]toonde.

Iedereen vraagt waarom, waarom, waarom

Onder dit kopje schrijft Reinier het volgende:

Er is geen vraag waar ik zo veel mee bezig ben geweest, als die van dit hoofdstuk. Ik ben zelf als kind dodelijk ziek geweest en zag in mijn naaste omgeving diep leed. Halverwege mijn studie kon ik de theologie waarmee ik was opgegroeid niet meer rijmen met mijn waarnemingen. Lange maanden was ik alleen maar met dit vraagstuk bezig. Ik vertelde in hoofdstuk 1 al dat ik week in week uit stapels boeken de theologische bibliotheek uit sjouwde en daarin geen antwoord vond. Al die boeken gingen over deze kwestie.

Het was overigens een ontdekking op zich, dat *niemand* een antwoord heeft. Ik heb nooit een overtuiging gezien, waar het lijden opeens probleemloos past en geen vragen meer oproept. (blz. 179)

De vaderloze atheïsten geven *korte, eenzijdige antwoorden* en de Holocaust - overlevenden *lange, complexe antwoorden*. Later merkte ik dat je alle reacties op lijden zo kunt indelen en dat deze indeling veel oplevert. Die korte antwoorden doen je op den duur de das om en verergeren je lijden, terwijl die lange antwoorden je de kans geven te groeien als mens. Dit onderscheid tussen korte en lange antwoorden geeft dus een *tool* om beter met je verdriet om te gaan. (blz. 186)

Dit contact met Jezus leidt tot uniek lange, gezonde antwoorden. Modellen bieden altijd een versimpeling van de werkelijkheid. Jezus is echter een persoon en een persoon reageert op je. Dat is veel complexer en beweeglijker. En als die persoon inderdaad zo veel liefde en wijsheid bezit als christenen geloven, dan kun je ervan uitgaan dat hij een sprankelende bron van gezonde antwoorden is. (blz. 186)

Jezus geeft uiteindelijk uniek lange, gezonde antwoorden.

Daarvoor moeten we niet alleen naar de kruisiging en de opstanding uit de dood kijken.

We moeten nog verder kijken. In principe stichtte Hij hier al Zijn koninkrijk, dat voornamelijk bestaat uit levende stenen. Al die levende stenen gaan eens dood, tenminste voor wat betreft het lichaam.

De geesten van al die levende stenen verhuizen bij het sterven direct naar de hemel, waar ze al verder mogen gaan bouwen aan het nieuwe Jeruzalem.

Na de jongste dag, als het rijk volmaakt zal worden, zullen eerst alle mensen uit de dood opstaan en een onvergankelijk lichaam ontvangen. God geeft hun dan zo'n lichaam, omdat het eeuwig mee moet. Ieder mens krijgt eeuwigheidswaarde.

Jezus heeft tijdens zijn leven op aarde al veel gezegd over dat nieuwe koninkrijk, maar niet alles. In het laatste Bijbelboek Openbaring lezen we er meer over.

Daarom moeten we de Bijbel uitlezen, als we het gezonde antwoord van Jezus helemaal willen horen. We zullen dan ook Openbaring moeten leren begrijpen.

Zal dit samen met alle heiligen voor Jezus' terugkomst lukken? (Efeziërs 3: 18-19)

‘Waarom zou ik moeilijk doen?’

Als gevolg van de zondeval is er een strijd gaande, waaraan niet valt te ontkomen. Satan heeft het op Gods schepping gemunt en vooral op de kroon op die schepping, de mens. Al snel heeft de mens zich laten verleiden, waardoor hij in feite de kant van Satan koos. Daarna zien we dat het volgen van Satan veel gemakkelijker is dan het volgen van God. We kunnen dan ook zeggen: Het kwaad zit de mens in het bloed. De natuurlijke mens is op zichzelf gericht en laat God links liggen. Maar dat laat God niet gebeuren, daarvoor heeft Hij de mens te lief. Hij zoekt de mens op, komt met de moederbelofte en zet daarna Zijn heilsplan uit. Uiteindelijk laat Hij zelfs Zijn Zoon naar de wereld komen om o.a. te laten zien dat de mens wél, zelfs onder de moeilijkste omstandigheden, de Satan kan weerstaan.

God heeft Zijn heilsplan in diverse fases opgebouwd, waardoor we onder verschillende omstandigheden onszelf, Satan en God kunnen leren kennen. En via die weg haalt Hij de overwinning, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde waarin God alles zal zijn in allen. Laten we die fases eerst bekijken met vooral het oog op Satan. Is Satan een onpersoonlijk macht? Dit is één van de vragen die Reinier aan de orde stelt:

Het demonische heeft in de Bijbel wel persoonlijke trekken, maar dat het persoonlijk is, lijkt me te veel eer. Eerder vergeleek ik het kwaad al met een vacuüm (p.200). Op zichzelf is het niets en kan het niets, het is alleen een ‘beroving van het goede’. Vanuit die gedachte kwamen sommige christelijke denkers erop de duivel een ‘onpersoon’ te noemen. De gedachte is dat hij een soort parasiet is, die niet los van mensen kan bestaan, maar intussen wel hun menselijkheid gebruikt en wegzuigt. (blz. 218)

De Satan houdt zich schuil achter de wetteloze mens. In de Schrift lezen we dat hij die wetteloze mens ondersteunt met wonderen en tekenen:

De komst van de wetteloze mens is de komst van Satan en gaat gepaard met groot machtsvertoon en valse tekenen en wonderen. (2 Tessalonicenzen 2:9)

Ik wil de Satan graag blijven zien als een gevallen engel. Als een engel die in opstand gekomen is tegen God en die Gods scheppingswerk kapot wil maken. Satan heeft enorme macht. Dat zien we vooral in het boek Job. God geeft Satan de vrije hand en we zien wat er dan gebeurt. Satan maakt gebruik van tekenen en wonderen om Job te treffen. Het lijkt er even op dat Satan alle macht heeft. Maar zelfs onder deze barre omstandigheden houdt Job aan God vast. Het boek Job laat ons zo zien tegen wie we te strijden hebben. Satans masker gaat af. Het is een persoon, die zelfs op dat moment toegang kreeg in de hemel en met God een hele discussie over Job kon voeren. Persoonlijker kan het haast niet.

Toch is de Satan wel zo sluw dat hij zich normaal verbergt. In een slang, in de wetteloze mens. De Boze beschikt over geweldige krachten, die zich manifesteren in alles wat kwaad is. De Satan maakt het leven lastig, maar de gevallen mens is van het tegendeel overtuigd. Voor de gevallen mens is het veel gemakkelijker om kwaad te doen dan goed. Hij denkt dan ook regelmatig: 'Waarom zou ik moeilijk doen?'

God wil echter de gevallen mens herstellen, zodat hij met vreugde het goede gaat doen.

Daarvoor zal de mens eerst een leerproces door moeten maken.

En daarvoor moest eerst Jezus Christus als Leraar naar de aarde komen om het basispakket aan leermiddelen te ontwikkelen, voor te leven en te verduidelijken.

Het werk van Jezus is het hoogste punt van de heilsgeschiedenis, omdat daarna alles gaat kantelen ten goede. De heilige Geest wordt uitgestort, de Satan wordt aan banden gelegd en de wereld wordt voorbereid op de komst van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Na de komst van die nieuwe hemel en aarde zal alles wat er heeft plaatsgevonden dienst gaan doen als leermodel. De heiligen zullen worden ingeschakeld bij het laatste oordeel en zullen daarom wel in de geschiedenis moeten duiken om tot een rechtvaardig oordeel te kunnen komen.

De uitvoering van deze opdracht zal de heiligen bepalen bij hun eigen leven en zij zullen des te meer gaan inzien wat God in hun leven heeft gedaan.

Laten we de geopenbaarde heilsgeschiedenis eens stapsgewijs doorlopen:

1. God schiep alles in zes dagen.
Op de zesde dag schiep Hij de mens, waarin zowel het mannelijke als het vrouwelijke was voorzien. Die mens ontving toen al de opdracht om vruchtbaar te zijn en de aarde te bevolken.
2. Op de zesde scheppingsdag zag God dat alles zeer goed was.
Daaruit mogen we afleiden dat op dat moment de Satan nog niet gevallen was.
3. Nadat God die ene mens had geschapen, legde Hij in het oosten, in Eden, een tuin aan en plaatste de mens daarin. De mens moest de tuin bewerken en erover waken.
We zien hier dat de tuin wordt bedreigd. De mens krijgt immers de opdracht om erover te waken.
Hieruit mogen we afleiden dat op dat moment Satan gevallen is en een bedreiging vormde. Als eerste heeft Satan de schepping buiten de tuin aangevallen en weten te ontregelen. De gevonden kankergezwellen in heel oude fossielen maken dat duidelijk.
4. God vindt het nu tijd worden dat de mens een helper krijgt die bij hem past.
Daartoe moest de mens eerst alle dieren een naam geven, wat zeker enige tijd in beslag heeft genomen.
5. Daarna liet God, de Heer, de mens in een diepe slaap vallen en terwijl de mens sliep nam Hij een van zijn ribben en bouwde daaruit een vrouw.
6. Adam en Eva ontvingen vóór de zondeval geen kinderen.
7. De boom van kennis van goed en kwaad is ook positief te duiden: van deze boom mocht de mens pas eten totdat hij/zij volwassen zou zijn.
Op dat moment zou God hen toestemming hebben gegeven er van te mogen eten, en zij zouden dan op Gods tijd kinderen ontvangen.
Het feit dat Adam en Eva na het eten van de vrucht van die boom pas ontdekten dat zij naakt waren, wijst in die richting. Pas toen ontwaakten bij hen hun seksuele gevoelens.
8. De Satan wist Eva te verleiden, terwijl Adam toekeek.
Adam had natuurlijk direct het bedrog moeten doorzien en tussenbeide moeten komen. Adam liet het op het cruciale moment afweten.
9. Adam en Eva konden tot aan de zondeval vrij kiezen, zij beschikten over een vrije wil.
Na de zondeval is het voor de mens veel gemakkelijker Satan te volgen dan God. Het wordt gemakkelijker en verleidelijker om het kwade te doen dan het goede.
De mens beschikte daarom niet langer over een vrije wil, hij is slaaf van Satan.
10. God laat na de zondeval de mens niet los. Hij komt met de moederbelofte.

11. De zondeval heeft gevolgen voor de hele kosmos. Was op de vierde scheppingsdag de hele kosmos tot een stabiele eenheid gebracht, na de zondeval valt de hele kosmos uiteen. Wetenschappers zien op dit moment een uitdijend heelal, dat op een zeker moment weer in elkaar zal klappen. Zo is het in het begin niet geweest.
12. Na de zondeval moesten Adam en Eva de dood in de ogen zien. Hun leven zou gaan eindigen met de dood. Elke dag extra, was vanaf dat moment een genadedag. Vanaf dat moment, vanaf de zondeval, is Adam zijn jaren gaan tellen. Na de zondeval leefde Adam nog 930 jaar. (Genesis 5:5)
13. Adam en Eva kregen eerst twee zoons, Kaïn en Abel. Nadat Kaïn zijn broer Abel had doodgeslagen, moest hij vluchten en was hij bang voor wraak. Die wraak zou alleen door het nageslacht van Abel kunnen worden uitgevoerd. Wat impliceert dat Abel toen al een redelijk groot nageslacht bezat. Uit de vermelding dat Kaïn even later een stad liet bouwen, mogen we afleiden dat ook Kaïn op dat moment al een redelijk groot nageslacht bezat. Ik vermoed dan ook dat Kaïn en Abel op eenzelfde wijze een vrouw van de Here hebben ontvangen als Adam eens Eva had gekregen. Waarschijnlijk heeft God het bij de eerste generaties mannen zo gedaan. Daaruit mogen we dan Gods genade opmerken. Zelfs na de zondeval schenkt God nieuw leven in overvloed.
14. Voor de zondvloed hebben er wellicht miljoenen, zo niet miljarden mensen op aarde geleefd. Weinigen van hen dienden de HEER. We weten dat enkel van Enos (Genesis 4:26), Henoch (Genesis 5:24) en Noach (Genesis 6:9).
15. De HEER zag dat alle mensen op aarde slecht waren: alles wat ze uitdachten was steeds even slecht. (Genesis 6:5) Hier zien we dat de wil van alle mensen is aangetast, ze doen steeds wat slecht is.
16. De HEER gaat het anders aanpakken, eerst gaat Hij de wereld schoonmaken en alleen met Noach en zijn gezin gaat Hij verder.
17. De zondvloed is een straf van God. Wat gebeurt er met al de mensen die in de golven zijn omgekomen? Komen ze in de hel terecht of raken ze in een zielslaap? Uitgesloten is dat ze direct in de hemel zijn opgenomen. Dus dan blijven er maar twee mogelijkheden over, de hel of de zielslaap. In het Oude Testament, en zeker voor de zondvloed, wordt er nauwelijks gesproken over hemel en hel. De mensen worden kennelijk niet zó voor de keuze gesteld, dat hun leven eindigt in de hemel of de hel. God weet op dat moment dat de mensen zo verdorven zijn dat ze die keuze niet kunnen maken. Ze zijn slaven van Satan en zijn daardoor gewoon niet in staat om te kiezen. God houdt daar rekening mee. Allen die in de golven zijn omgekomen raken in een zielslaap, waaruit ze op de jongste dag zullen ontwaken. Daarna volgt voor hen als eerste het laatste oordeel.
18. De zondvloed is een strijd waarbij Gods barmhartigheid niet alleen Noach en zijn gezin raakt maar ook allen die in de golven zijn omgekomen. Want de mensen waren toen zo slecht dat er geen uitzicht meer was op bekering. Het ging telkens van kwaad tot erger. Dat proces heeft God gestuit door hen uit het leven weg te halen. Daardoor zullen ze later milder worden gestraft dan in het geval dat ze door hadden kunnen gaan met het doen van het kwade.
19. Op dit moment is de wereld zo in kaart gebracht dat we zeker weten dat het paradijs niet meer op de aarde aanwezig is. Het paradijs is kennelijk in veiligheid gebracht. Jezus sprak erover (Lucas 23:43) en Paulus heeft het mogen zien in de derde hemel. (2 Korintiërs 12:4) Ik veronderstel dan ook dat het paradijs tijdens de zondvloed in veiligheid is gebracht. Als gevolg daarvan zijn de continentale platen gaan schuiven. Eerst heel hevig, waardoor er vele bergketenen zijn ontstaan. Nu bewegen die platen zich nog enigszins. Deze amputatie zou in de aardkorst terug te vinden moeten zijn.

20. God heeft niet alleen Noach en zijn gezin gered. Er zijn overlevenden geweest die het hebben kunnen navertellen. Die hebben aangegeven dat de aarde is gaan tollen, dat het aardmagnetisme enkele keren van pool is veranderd, dat de waterstand wereldwijd heel hoog is geweest.
Kortom, God heeft ook enkele mensen gespaard die de zondvloed hebben vastgelegd. Vandaar al die verschillende zondvloedverhalen.
21. God is vaak tijdens de voltrekking van Zijn straf barmhartiger dan Hij ons heeft laten weten. Dat zien we ook als het volk Israël eeuwen later wordt weggeleid in ballingschap. Later is gebleken dat niet het hele volk in ballingschap is gevoerd, maar alleen de bovenlaag.
22. De zondvloed heeft de wereld onherstelbaar veranderd. De gevolgen zijn zo gigantisch groot, dat wij niet in staat zijn om deze in kaart te brengen.
Voor de zondvloed werden de mensen gemiddeld honderden jaren oud. Door de verandering van de aarde is dit teruggebracht tot maximaal 120 jaar. (Genesis 6:3)
23. Rond of net voor de jongste dag zal God de wereld herstellen. Ik denk dat God dan de wereld in zijn oorspronkelijk vorm zal terugbrengen, met klimatologische omstandigheden waaronder mensen eeuwig kunnen leven.
24. Zelfs na deze geweldige straf middels de zondvloed, keerden de mensen zich na enige tijd opnieuw massaal af van God. Zij startten de bouw van de toren van Babel en negeerden daarmee Gods scheppingopdracht. Geen wonder dat God de spraakverwarring liet toeslaan. Opnieuw een straf van God, waaruit ook nu nog blijkt dat God de teugels in handen heeft.
25. Na deze aanloopfase gaat God het anders aanpakken. Hij gaat een volk uitkiezen en gaat hen leren wat goed en kwaad is. Hij gaat hen een wet geven en begeleidt hen door tal van moeiten. Hij straf en heelt, zodat zij als eerste leren wat goed en kwaad is.
Via die weg van uitverkiezing zal God zich verder openbaren.
26. God laat al direct merken, dat Hij via de weg van de uitverkiezing ook alle volken daarbij wil betrekken. God belooft dan ook elke aartsvader: 'In u zullen alle volken gezegend worden.' (Genesis 12:3 + 22:18; 26:4 en 28:14, zie ook HZV en NGB-51)
Hierin toont God zijn Vaderhart. Hij verkiest Israël met het oog op alle volken.
Met het oog op de volken die rondom Abraham, Isaak en Jacob leefden, met het oog op alle volken die eerder leefden (voor de zondvloed) en later. Tot aan de volken die de jongste dag zullen meemaken. Gods verkiezing zal de hele wereldgeschiedenis domineren en uiteindelijk tot zegen van alle volken blijken te zijn.
27. God neemt alle tijd om een stevige basis onder Zijn uitverkiezingplan te leggen.
De aartsvaders laat Hij een moeilijk en leerzaam leerproces doorlopen, waarbij Hij precies aangeeft waar het op aankomt.
28. In Hebrreeën 11 lezen we dat de aartsvaders door het geloof de ontvangen zegen hebben doorgegeven. In de loop van de heilsgeschiedenis zal blijken dat God deze zegen pas heel laat in vervulling zal laten gaan. Jezus Christus heeft eerst de basis, de grond, voor deze vervulling aangebracht en zal pas na Zijn tweede komst deze verder uitwerken.
Dan zal iedereen uit de dood opstaan en dan zal alles aan het licht komen.
De hele wereldgeschiedenis zal voor iedereen helder worden. Gods sturende hand zal overal in te zien zijn en voor iedereen zal duidelijk worden wat kwaad en goed is geweest.
29. Jozef vergeeft zijn broers en zal zelf voor hen en hun kinderen zorgen. (Genesis 50:20)
30. Nadat Jozef, hun beschermer, was overleden, werd het hele volk gedegradeerd tot slaven.
31. God heeft eerst Mozes en daarna het volk Israël met kracht moeten overtuigen van Zijn plan om hen te verlossen. (Exodus 6:9-12)
Ik veronderstel dat de piramiden van Gizeh voor de zondeval zijn gebouwd en dat enkele Egyptenaren de zondvloed hebben overleefd. De Israëlieten zijn onderdeel geworden van een aloude cultuur en God laat Zijn krachten zien om hen daaruit te verlossen.
32. God gaat hoe dan ook verder met Zijn volk. God straft eerst de onwillige Farao, zijn leger verdwijnt in de Rietzee. (Exodus 14) Het volk is voor even enthousiast, maar vervolgt daarna een moeizame leertocht door de woestijn. Hoewel God zeer nabij is, het ene na het andere

- wonder verricht, de wet geeft en zelfs zo voor hen zorgt dat hun schoenen niet slijten, blijft het volk dwars. Die dwarsigheid kost hen 38 jaren extra in de woestijn.
33. Uiteindelijk is het volk er klaar voor om het beloofde land in te nemen.
De muren van Jericho vallen door toedoen van God.
34. De Israëlieten moesten alle volken uitroeien die in het beloofde land leefden. (Numeri 33:52; Exodus 23:33; Deuteronomium 7:25) Die volken hadden op dat moment zoveel misdaden bedreven, dat de maat vol was. (Genesis 15:16)
Voltrok tijdens de zondvloed God zelf de straf, nu schakelt Hij zijn volk daarbij in.
Dit doet denken aan het laatste oordeel, waarbij de heiligen ingeschakeld zullen worden om over de onheiligen te oordelen.
Iedereen die tijdens de inname van het beloofde land gedood is, zal op de jongste dag opstaan uit de dood. Dan wacht hen het uiteindelijke oordeel, waarbij ook rekening zal worden gehouden met de straf die zij al op aarde hebben ondergaan.
Wie zal dan niet voor strafvermindering pleiten, als hij/zij terugkijkt naar die uitroeiing?
35. In het beloofde land begint God aan een nieuwe leerfase. Het volk krijgt weliswaar het beloofde land in bezit en God zal hen zegenen als zij zijn geboden onderhouden. Maar als zij dat niet doen, dan zal diezelfde God onheil over hen brengen. (Leviticus 26)
God zal hen zo nodig straffen en daarna helen, maar hen loslaten, dat nooit.
36. In alle overige boeken van het Oude Testament komt dit thema terug.
God stelt rechters, profeten en koningen aan, om telkens het dwalende volk weer terug te roepen.
Soms laten zelfs die rechters, profeten en koningen het afweten, en dan gaat het van kwaad tot erger. Maar ook dan laat God Zijn volk niet los.
Zijn heilsplan komt ondanks alles verder.
37. Ook tijdens de Babylonische ballingschap gaat God met zijn volk mee.
Daniël en zijn vrienden maken grote wonderen mee.
Na één van die wonderen is koning Darius zo onder de indruk dat hij de God van Daniël alle eer bewijst. (Daniël 6:27 e.v.)
38. Lezend in het Oude Testament zien we dat God steeds duidelijker de komst van de Messias aankondigt. De Messias is nodig om vrede te brengen, om Gods vloek weg te dragen en de relatie tussen God en de mens, tussen God en Zijn schepping te herstellen.
39. Wie terug kan kijken, kan gemakkelijk oordelen. Maar zelfs voor Jezus' discipelen is het in eerste instantie niet gelukt om vanuit het Oude Testament een goed beeld te krijgen van de Messias. Staand rond het kruis dachten ze nog steeds dat het met Hem afgelopen zou zijn. Pas nadat Jezus na zijn sterven aan vele discipelen verschenen was, en nadat Hij de Emmaüsgangers vanuit de Schrift de noodzaak van Zijn sterven en opstanding heeft laten zien, gaan alle discipelen het begrijpen. Zelfs Tomas. (Johannes 20:27-28)
40. Het Oude Testament lijkt in één bepaald opzicht op gelijkenissen. Ze kunnen niet door iedereen begrepen worden. (Marcus 4:11-12)
Het feit, dat Jezus wel in gelijkenissen moest spreken, begrijpen we nu een beetje.
Hij wilde met name zijn discipelen veel leren. Die lesstof was op dat moment niet geschikt voor omstanders, omdat die op basis daarvan Hem zouden kunnen gaan dwarsbomen.
Wellicht is daarom ook de Messiaanse aankondiging in het Oude Testament vaag gehouden, om Jezus' lijdensweg vanaf de kribbe naar het kruis mogelijk te maken.
41. Orthodoxe Joden bestuderen de Thora al eeuwenlang en nog steeds verwachten ze de Messias als vredesvorst. Zij wijzen Jezus als de aangekondigde Messias af, omdat Jezus geen vrede heeft gebracht.
Het idee, dat Jezus eerst is gekomen om het fundament te leggen en later zal komen om Zijn koninkrijk te volmaken, wil er bij orthodoxe Joden nog steeds niet in.
42. Aan het eind van het Oude Testament lezen we dat al Gods onderwijs bij velen allerlei twijfels oproepen. Heeft het zin om God te gehoorzamen? Wat is het nut ervan?
(Maleachi 3:13-15)

De HEER kent al deze vragen en Hij laat weten dat pas op de jongste dag het nut zichtbaar zal worden. (Maleachi 3: 16-21)

Voordat de jongste dag aanbreekt, zal eerst de profeet Elia [Jezus] komen.

(Maleachi 3:22-24 en Matteüs 11:14)

43. Een belangrijk onderdeel van de afsluitende leer van het Oude Testament is: ons leven hier is slechts een voorspel, een soort eerste fase van ons totale leven. Hier op aarde vindt het eerste bedrijf plaats en deze zal op de nieuwe aarde worden voortgezet.

In dat tweede bedrijf zal in elk geval alles worden rechtgezet. Wie hier in de fout gaat, zal dan worden gestraft. Wie hier goed doet, zal dan worden beloond.

Wat we hier doen, doet ertoe.

44. Voorafgaand aan Jezus geboorte laste God een stilteperiode in. Israël werd ingenomen door de Romeinen en God bleef zwijgen. Onder de Israëlieten waren er op een gegeven moment maar weinigen meer die echt uitkeken naar de Messias. Na de geboorte van Jezus arriveerden er magiërs uit het Oosten, die navraag deden naar de geboorte van de koning der Joden. Ze kregen te horen dat ze die in Bethlehem moesten zoeken. Geen enkele Jood werd daarop zo nieuwsgierig, dat ze met de magiërs mee zijn gegaan om ook die koning te zoeken. (Matteüs 2)
45. Toch heeft God de komst van de Messias goed voorbereid. Denk daarbij aan Johannes de Doper, Jozef en Maria, Simeon en Hanna.
46. Jezus ontvangt aan het begin van Zijn optreden, terwijl Hij zich laat dopen, de heilige Geest. Die heilige Geest is voor Jezus een krachtbron, waardoor Hij weet wat Hem te doen staat. Door de heilige Geest leert Jezus het Oude Testament doorzien. Tijdens de verzoeken in de woestijn laat Jezus zien dat Hij de Schriften kent en daaruit leeft.
47. Jezus geeft tijdens zijn leven vervolgonderwijs en verdiept daarmee alles wat de Schrift te bieden heeft. Vooral in de Bergrede geeft Jezus aan dat wij de wet niet kunnen houden, dat we daarvoor eerst wedergeboren moeten worden. Maar zelfs na onze wedergeboorte worden we niet volmaakt tijdens het voorspel van ons leven. Pas na de jongste dag, als we ons leven voortzetten, zal de volmaking plaatsvinden.
48. Jezus legitimeert zich door het doen van wonderen. We zien daarbij dat niet alleen zijn woorden werken als een tweesnijdend zwaard, maar ook zijn wonderen. Nadat Jezus zijn vriend Lazarus uit de dood had opgewekt, probeerden de hogepriesters en farizeeën Hem te doden. (Johannes 11:46-53)
49. Hij [Jezus] nam de twaalf apart en zei tegen hen: 'We zijn nu op weg naar Jeruzalem, en alles wat door de profeten is geschreven zal men de Mensenzoon laten ondergaan.' (Lucas 18:31)
50. De kruisiging is het grote keerpunt in de geschiedenis.
- Jezus stierf voor ons, voor onze zonden.
- Voor ons liet Hij zien dat het aardse leven tijdelijk is en dat er een vervolg komt.
- Nog diezelfde dag heropende Hij het paradijs, nadat Hij in de hel was neergedaald om Satan te verslaan en zijn overwinning te proclameren.
- Voor ons nam Hij de oorzaak van de zonde weg en voor ons heeft Hij de levendmakende Geest verworven. (zie ook de onderwijzing in het formulier voor de viering van het heilige Avondmaal)
51. De kruisiging is aanstootgevend, in de eerste plaats voor ons, die Hem kruisigden. Wie zou zich niet kunnen vereenzelvigen met een van de personen die meegeholpen hebben aan de kruisiging van de Heiland? Wat zou jij hebben gedaan, als je je kan inleven in een of meerdere van die personen?
52. De kruisiging is aanstootgevend, omdat een buitenstaander, de centurio God loofde met de woorden: 'Werkelijk, deze mens was een rechtvaardige!' (Lucas 23:47)
53. De kruisiging is ook aanstootgevend, omdat wij daarin Gods liefde nauwelijks kunnen begrijpen noch peilen.

54. De kruisiging is vooral aanstootgevend, omdat er geen andere weg tot onze verlossing mogelijk was. De weg via het kruis laat het fiasco van de mens zien. De mens kruisigde de enige goede, liefdevolle, barmhartige en rechtvaardige mens.
55. Wie zich schuldig voelt aan deze kruisiging, zal de uitnodigende handen van de opgestane Christus niet kunnen ontgaan.
56. Wie in de Levende gaat geloven, ontvangt de heilige Geest.
57. Wie terugkijkt naar de kruisiging ontdekt een totale ommekeer.
 God de Vader en God de heilige Geest hebben Hem tijdens de drie uur dikke duisternis verlaten. Jezus heeft alleen in zijn menselijke natuur, dat wil zeggen: naar ziel en lichaam, geleden. (zie Kort Begrip, vraag 33; NGB art. 18 en 21)
 Jezus' uitroep 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?', laat zien dat Hij tot de allerdiepste verworpenheid is doorgedrongen en de angst van de hel heeft geproefd.
 Daarna heeft Hij direct met Satan afgerekend en zijn overwinning in de hel geproclameerd.
 Nadat de zon weer doorbrak, riep Hij uit: 'Het is volbracht' (Johannes 19:30)
 Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.
 Niet zo maar, Jezus riep met luide stem: 'Vader, in uw handen leg Ik mijn geest' (Lucas 23:46)
 Direct na de overwinning is Jezus' relatie met de Vader weer hersteld.
58. Na de kruisiging begint Jezus direct met de opbouw van zijn Koninkrijk, in de hemel en op de aarde. In de hemel maakt Hij woningen voor al zijn geliefden klaar en op de aarde stort Hij zijn Geest uit om zijn Kerk te bouwen.
 Op de eerste Paasdag komen er al duizenden tot geloof.
59. De apostelen voeren de opdracht uit om het evangelie wereldwijd te verspreiden.
60. Jezus laat zijn apostelen een speciale dienst vervullen. Hij laat hen veel meemaken, waarover zij verslag doen en brieven schrijven.
 De apostel Johannes ontvangt visioenen, die hij vastlegt in het boek Openbaring.
 Met dit boek Openbaring sluit de Bijbel af.
 De heilsgeschiedenis is er verder in uitgetekend, tot voorbij de jongste dag.
 Johannes ziet het nieuwe Jeruzalem neerdalen, met er omheen een hoge muur, met in die muur twaalf poorten. Bij die poorten staan engelen opgesteld.
61. Op de jongste dag zullen alle mensen opstaan, gelovigen en ongelovigen. (NGB art. 37)
 Allen zullen worden geoordeeld. Hoe zal dat uitpakken?
 De gelovigen en uitverkoren zullen vurig naar dit oordeel verlangen, omdat zij dan beloond zullen worden, zij zullen dan de vruchten van hun moeite volle arbeid ontvangen.
 De ongelovigen daarentegen zullen tegen het oordeel opzien (volgens NGB art. 37), want zij zullen door de heiligen geoordeeld worden. Misdadigers zullen door hun slachtoffers beoordeeld en veroordeeld worden. Alles zal aan het licht komen.
62. Op een gegeven moment, aan het begin van de jongste dag, zullen Satan en al de gevallen engelen afgevoerd worden naar de poel van vuur en zwavel. De Satan krijgt geen huisarrest, zodat hij niet mag terugkeren naar zijn thuisbasis, naar de hel. God heeft voor Satan de strengste straf in petto, hij zal door Gods heilige engelen worden afgevoerd naar een verschrikkelijk strafkamp, naar de poel van vuur en zwavel.
63. Doordat de hoofdbewoner van de hel niet meer terug komt en omdat alle ongelovigen op de jongste dag zullen opstaan, en daarmee de hel verlaten, zal de hel leeg worden.
64. Jezus heeft als geen ander de ongelovigen gewaarschuwd voor de eeuwige straf in de hel.
 Toch raakt de hel leeg. Hoe kan dat?
 Jezus is zo barmhartig dat hij alle ongelovigen laat opstaan uit de dood en hen ook allemaal een onvergankelijk lichaam schenkt.
 De eeuwige straf moeten we zien als een straf van onbepaalde tijd, die begint met de bestraffing in de hel en die na de jongste dag doorloopt.
 Tot hoelang die doorloopt, dat laat Hij grotendeels aan de heiligen over. (1 Korintiërs 6:2)

65. Jezus heeft als geen ander de hel ter sprake gebracht. Waarom?
Jezus heeft ons duidelijk willen maken van welke straf Hij ons gered heeft. Als Hij het niet voor ons had opgenomen, dan zouden we tot in de eeuwigheid verloren zijn geweest.
Dan zou aan onze straf geen einde zijn gekomen.
66. De ongelovigen en de misdadigers zullen eerlijk worden gestraft.
Jezus delegeert daarbij het oordeel aan de heiligen.
Zij mogen strafvermindering geven vanwege het voorarrest in de hel en vanwege de rampspoed die zij wellicht hier op aarde over zichzelf hebben afgeroepen.
Iedereen zal een passende, rechtvaardige straf moeten ontvangen.
In de strafmaat zullen miljoenen gradaties zitten, omdat elk delict anders is geweest.
67. De straf zal moeten worden uitgevoerd door Gods heilige engelen en door de heiligen, want de Satan is sowieso niet geschikt en in staat om een rechtvaardige straf in al die gradaties uit te voeren. De Satan is daarmee gediskwalificeerd als uitvoerder van de straf.
68. De heiligen zullen worden beloond naar de mate zij zich hebben ingezet en verdrukking hebben weten te weerstaan.
69. De heiligen die om Christus wil hebben geleden, zullen extra worden beloond.
Zo zullen, na de opname van de gemeente, er nog 144000 heiligen op aarde achterblijven om Christus te representeren. Immers, tot aan het einde zal Christus' kerk op aarde aanwezig zijn. Die 144000 heiligen krijgen het, tussen de opname van de gemeente en de neerdaling van het nieuwe Jeruzalem, zwaar te verduren.
Maar voor hun standvastigheid zullen ze zeker worden beloond.
70. Jezus toonde ons de liefde van de Vader. Hangend aan het kruis, onder de meest moeilijke omstandigheden, zei Hij : 'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen'.
(Lucas 23:34)
Op dat moment keek Jezus met liefdevolle ogen naar al die dwaze schreeuwers, naar de soldaten, naar de hogepriesters en naar al de mensen die daar aanwezig waren.
Ook dit gebed van Jezus zal zeker worden verhoord, na de jongste dag.
Tijdens het laatste oordeel zal Jezus' wens zwaar meetellen.
71. Wie na de jongste dag op zijn leven terugkijkt, zal opmerken dat alles zin heeft gehad.
Dan zullen we zien dat God alles heeft mee laten werken ten goede.
We hebben veel moeiten ervaren, maar die hebben ons sterker gemaakt.
We hebben geleden, maar dat is ruimschoots gecompenseerd.
We hebben getwijfeld, maar nu zijn alle raadsels opgelost.
Het leven heeft zin gehad en in de toekomst zal het leven zinvol, vreugdevol en spannend worden. De hele kosmos zal in cultuur moeten worden gebracht.
72. Wie inziet dat het eigen leven zinvol is, zal dat ook aan anderen gunnen.
Wie geroepen is over de onheiligen een oordeel te vellen, zal denken aan een zinvolle straf.
Een straf mag nooit ontaarden in een zinloze marteling.
In de meest geciviliseerde landen is levenslang hoogstens 20 jaar.
Een gestrafte moet uitzicht hebben op het einde van een straf.
Dat hoort bij een liefdevolle bestraffing.
Dat heeft God laten zien, door het volk Israël uit de Babylonische ballingschap te bevrijden.
Zeventig jaar was genoeg. Ondanks dat het volk zich niet bekeerde, haalde God ze terug naar het beloofde land.
73. Hij is het die verzoening brengt voor onze zonden, en niet alleen voor die van ons, maar voor de zonden van de hele wereld. (1 Johannes 2:2)
Het wezenlijke van de liefde is niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden om verzoening te brengen voor onze zonden.
(1 Johannes 4:10)
In Hem (Jezus Christus) heeft heel de volheid willen wonen en door Hem en voor Hem alles met zich willen verzoenen, alles op de aarde en alles in de hemel, door vrede te brengen met Zijn bloed aan het kruis. (Kolossenzen 1:19-20)

74. We hebben zelf gezien waarvan we nu getuigen: dat de Vader zijn Zoon gezonden heeft als redder van de wereld. (1 Johannes 4:14)
De Vader heeft zijn Zoon toestemming gegeven, want zij waren eenswillend.
75. Wat ons drijft is de liefde van Christus, omdat we ervan overtuigd zijn dat één Mens voor alle mensen is gestorven, waardoor alle mensen zijn gestorven, en dat Hij voor allen is gestorven opdat de levenden niet langer voor zichzelf zouden leven, maar voor Hem die voor de levenden is gestorven en is opgewekt. (2 Korintiërs 5:14-15)
Kortom, zoals de overtreding van één enkel mens ertoe heeft geleid dat allen werden veroordeeld, zo zal de rechtvaardigheid van één enkel mens ertoe leiden dat allen worden vrijgesproken en daardoor zullen leven. (Romeinen 5:18)
Want God heeft ieder mens uitgeleverd aan de ongehoorzaamheid, opdat Hij voor ieder mens barmhartig kan zijn. (Romeinen 11:32)
76. 'Zo waar ik leef – zegt de Heer -, voor Mij zal elke knie zich buigen, en elke tong zal God loven.' (Romeinen 14:11)
Opdat in de naam van Jezus elke knie zich zal buigen, in de hemel, op de aarde en onder de aarde. (Filippenzen 2:10)
77. Elk schepsel in de hemel, op de aarde, onder de aarde en in de zee, alles en iedereen hoorde ik zeggen: 'Aan Hem die op de troon zit en aan de Lam komen de dank, de eer, de lof en de macht toe, tot in eeuwigheid. (Openbaring 5:13)

Gods heilsplan, zo lijkt mij, is logisch.

Daarom stem ik ook van harte in met de volgende woorden van Reinier:

Het is niet de rede zelf die een bedreiging vormt voor het geloof.
Deze wereld is van God en de logica is van God. Maar ze wordt zo ingezet dat ze God kleineert, en dat is precies de bedoeling van het demonische. (blz. 237)

De logica achter Gods heilsplan onthult God stapsgewijs.

Het is dan ook niet meer dan vanzelfsprekend dat Job met veel vragen zat. Job stond aan het begin van de openbaring van Gods heilsplan.

Maar ook Paulus had nog veel vragen, omdat op dat moment Gods openbaring nog niet volledig was afgerond. Terwijl hij de brief aan de Romeinen aan het schrijven was, kende hij de Openbaring aan Johannes nog niet. Al die visioenen en het gedetailleerde gezicht op de neerdaling van het nieuwe Jeruzalem, die kende hij toen nog niet.

In die context moet we dan ook de volgende tekst lezen:

Hoe onuitputtelijk zijn Gods rijkdom, wijsheid en kennis, hoe ondoordringelijk zijn oordelen en hoe onbegrijpelijk zijn wegen. 'Wie kent de gedachten van de Heer, wie was ooit zijn raadsman? Wie heeft hem iets gegeven dat door hem moest worden terugbetaald?'
Alles is uit Hem ontstaan, alles is door hem geschapen, alles heeft in hem zijn doel. Hem komt de eer toe tot in eeuwigheid. Amen. (Romeinen 11:33-36)

Paulus reflecteert hier op zijn voorgaande betoog, waarin hij aangeeft dat heel Israël behouden zal worden en dat Hij voor ieder mens barmhartig kan zijn. Paulus begrijpt dit zelf niet en hij hoeft dat ook niet te weten. Hij begint God te prijzen. Hoe onuitputtelijk zijn Gods rijkdom, wijsheid en kennis, hoe ondoordringelijk zijn oordelen en hoe onbegrijpelijk zijn wegen.

Paulus' houding is voorbeeldig. We hoeven ook niet alles te weten. Maar God wil wél dat we Hem nog beter en dieper leren kennen. Vandaar dat Hij aan Johannes veel visioenen en een groots perspectief voor het leven na de jongste dag heeft laten zien.

In het laatste Bijbelboek heeft Hij een plot verborgen.

Hij laat ons nadenken over de volgende vragen:

- Waarom is het nieuwe Jeruzalem omgeven door een hoge muur? Was het oorspronkelijke paradijs ook ommuurd?
- Waarom staat er een engel bij elke poort?
- Waarvoor dienen de geneeskrachtige bladeren van de levensboom?
- Waarom wordt expliciet vermeld dat alleen zij die in het boek van het leven staan, het nieuwe Jeruzalem mogen ingaan?
- Wie bevinden zich buiten het nieuwe Jeruzalem?
- Licht de vuurpoel buiten het nieuwe Jeruzalem?

Reinier schrijft:

Geloven is een voortdurend zoeken naar wat van God is – wat écht van God is, niet alleen ons beeld van God. Het is je onderscheidingsvermogen trainen. En durven herkennen en ontmaskeren wat tegen God is – en dan echt tegen God, niet alleen tegen ons idee van God. (blz. 239)

Ik merk dat veel gelovigen het ongemakkelijk vinden enige twijfel bij Jezus te vermoeden. Dat komt omdat ze bij 'twijfel' aan veel typisch moderne vragen denken, zoals of God eigenlijk wel bestaat of dat de Bijbel wel enig gezag verdient. Het lijkt me historisch onwaarschijnlijk dat Jezus zich dat ooit heeft afgevraagd. Maar hij heeft wel degelijk intens **met** God geworsteld en heeft zich diep verlaten gevoeld. Veel mensen – en opvallend vaak juist wie beweren de Bijbel van kافت tot kافت letterlijk te lezen – nemen hierin de Bijbel niet serieus. Maar de worstelingen die je daar leest, waren geen schijn, die waren echt. Jezus voerde in Getsemane de nacht voor zijn executie geen toneelstukje op. Die uitroep van Godverlatenheid was authentiek. (blz. 35)

Jezus heeft niet alleen **met** God geworsteld, maar ook **zonder** God.

Hangend aan het kruis moest Hij de strijd met Satan aangaan **zonder** God.

In Getsemane voorzag Hij deze strijd, die steeds dichterbijkwam. Toen is duidelijk komen vast te staan dat er geen andere weg was. Jezus heeft in die strijd met God zijn eenswillendheid met de Vader laten zien.

Hangend aan het kruis heeft Hij zich laten slachten als een Lam dat zijn mond niet opendeed, maar tegelijkertijd heeft Hij daar gestreden als een Leeuw die het uitbrulde.

Zijn zeven kruiswoorden zijn dan ook de uitingen van de Leeuw van Juda.

Zelfverzekerd: 'Ik verzeker je: Nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn.'

Vergevend: 'Vader, vergeef het hen, want ze weten niet wat ze doen.'

Meedelend: 'Mijn God, mijn God, waarom heeft u mij verlaten?!'

Overwinnend: 'Het is volbracht.'

In Jezus' optreden kan ik geen enkele twijfel vermoeden. Hij heeft telkens de regie, en Hij wil ons laten weten dat Hij intens geleden heeft om voor ons de Satan te overwinnen.

‘Tegenwoordig weten we wel beter’

Wie logisch wil denken en alles een plaats en een betekenis wil geven, kan vastlopen.
Job overkwam zo iets, vooral toen zijn vrienden hem met hun logica nog verder in de put duwden.
Job had iets slechts gedaan, zo veronderstelden ze, want anders was dit hem niet overkomen.
Job protesteert en wijst de redenering van zijn vrienden van de hand.
Daarna mengt God zich in deze fundamentele discussie.
God leert Job als eerste ontzag voor Hem te hebben.
God toont Job enkele dieren die Hij geschapen heeft. Kan Job zo iets?
God stelt Job vele vragen om hem klein te maken.
Vanuit die positie gaat de Heer Job opnieuw zegenen. We lezen:

Degenen die standhielden prijzen we gelukkig! U hebt gehoord hoe standvastig Job was, en u weet welke uitkomst de Heer gaf; de Heer is immers liefdevol en barmhartig. (Jacobus 5:11)

Aan het einde van het boek Job lezen we dat hij nog 140 jaar leefde en dat hij het dubbele ontving.
God zegende hem opnieuw met tal van kinderen.
In die zegen laat de Heer ons zien hoe barmhartig en liefdevol Hij is.
Maar dat niet alleen, God leert ons ook logisch verder denken.

- Keert God altijd alles ten goede?
- Wat is de keerzijde van een vreselijke dood?
- Is het leven na de dood beter dan vóór de dood?

Het Bijbelboek Job is waarschijnlijk het eerst geschreven.
Naar aanleiding van enkele fundamentele vragen legt God de basis voor het ontvouwen van Zijn heilsplan.
We zien dat de HEER Satan even de gelegenheid geeft om Job te beproeven.
Satan gaat direct heel ver, waardoor we kunnen zien met wie we te maken hebben.
Job raakt bijna alles kwijt en bovendien komt hij onder de zweren te zitten.
Het is niet om aan te zien. Vreselijk.
Onder die omstandigheden zegt hij: ‘De Heer heeft gegeven, de Heer heeft genomen, de naam van de Heer zij geprezen.’ (Job 1:21)

Job heeft de Heer niet als een strenge en onberekenbare God leren kennen, maar als een liefdevolle en barmhartige God die het goede met zijn kinderen voorheeft. Job kent het hart van de Heer.
Job laat die Heer niet los. Voor Job geldt ook het volgende:

Al deze mensen, die van oudsher om hun geloof geprezen worden, hebben de belofte niet in vervulling zien gaan omdat God voor ons iets beters had voorzien, en hij hen niet zonder ons de volmaaktheid wilde laten bereiken. (Hebreeën 11:39-40)

Op dit moment heeft God al heel veel beloften vervuld, maar nog lang niet alle.
Zo zien we uit naar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, het nieuwe Jeruzalem.
Pas als alle beloften vervuld zijn, zullen onze vragen verstommen.
Dan zullen we Gods heilsplan doorzien en Zijn wijsheid daarin kunnen doorgronden.
Nu zijn we nog onderdeel van het geheel en kunnen slechts terugzien op wat God al heeft gedaan.
Gods heilsplein is al heel ver ontvouwd.
Wij weten veel meer dan Job. We weten meer dan Paulus. We weten ook meer dan Johannes.
Johannes mocht het laatste Bijbelboek schrijven en kreeg daardoor iets meer van Gods plan te zien dan de andere apostelen.
Wat heeft Johannes begrepen van al die visioenen?
Ik denk, dat wij samen met alle heiligen de lengte en de breedte, de diepte en de hoogte van de Bijbel steeds verder kunnen doorgronden. (Efeziërs 3:18-19)
Dit omdat de Bijbel is voltooid en omdat we de verbanden steeds beter leren zien.
Maar ook omdat de tweede kenbron, de natuur, door wetenschappers steeds verder wordt blootgelegd.
Zo krijgen we meer oog voor de grootheid van het heelal en voor de complexiteit van een cel.
Ook kunnen we beter de verschillende godsdiensten met elkaar vergelijken en daaruit lessen trekken.
Vanwege de zondeval blijft het echter allemaal stukwerk.
Onze wil, ons geweten en onderscheidingsvermogen zijn aangetast en functioneren niet meer optimaal. Zelfs ons lichaam is aangetast en elke dag sterven er levenscellen, totdat eens elk mens zijn laatste adem uitblaast.
Dat laatste valt niet te ontkennen. We zijn sterfelijk.
Maar het feit dat ons logisch denken door de zondeval is aangetast, dat valt moeilijk te erkennen.
Maar toch is het zo.

Ondanks de zondeval is God met de mensheid verder gegaan.
Op grond van Christus' offer heeft Hij al direct met de moederbelofte Zijn bevrijdingsactie ingezet.
Hij heeft ervoor gezorgd dat er telkens gelovigen zijn geweest, zodat het licht is blijven schijnen.
Ook heeft Hij in de loop van eeuwen gewerkt aan het herstellen van de wil, het geweten en het onderscheidingsvermogen bij mensen in het algemeen en bij Zijn volk in het bijzonder.
Dat is te zien aan al de culturen die zijn ontstaan en aan de buitenlanders waar Jezus contact mee heeft gehad. (Lucas 7) God laat het niet alleen regenen over goeden en kwaden, maar Hij stort Zijn zegen, Zijn algemene genade, ook uit over goeden en kwaden.
Doordat God de wil van mensen - ook van ongelovige mensen - enigszins vernieuwd, kan Hij ze ook verantwoordelijk stellen voor hun daden. Iedereen is toerekeningsvatbaar in de mate waarin hij of zij een keuze kan maken.

Na deze aanloop, wil ik ingaan op het geweld in het Oude Testament.
Reinier constateert dat dit een punt van twijfel is bij veel Bijbellezers. (blz. 270)
Dit, omdat tijdens de inname van Kanaän veel steden helemaal moesten worden uitgeroeid, zowel de mannen, als vrouwen en kinderen. (Deuteronomium 2:32; 32:6)
Op dat moment hadden de inwoners van het land zo gezondigd, dat de maat bij de Heer vol was.
Hij wilde die volkeren straffen en uitroeien.
Dat moest het volk Israël doen! Zij moesten Gods oordeel uitvoeren.

Laten we dit met nieuwtestamentische ogen bekijken.
We weten dat de mens uit twee componenten bestaat: een vergankelijk lichaam en een ziel (geest) met eeuwigheidswaarde.
Tijdens de kruisiging zien we dat het duidelijkst: Jezus' lichaam sterft en zijn geest (ziel) legt Hij in de handen van zijn Vader. Nog diezelfde dag is Hij, als ziel, in het paradijs.
Drie dagen later staat Hij op uit de dood met een verheerlijkt lichaam, gecombineerd met zijn geest.

Jezus is voor ons de dood ingegaan, als eersteling, om ons onder andere te laten zien dat bij het sterven slechts het lichaam doodgaat. De ziel blijft leven, en deze werd in zijn geval direct opgenomen bij God, in het paradijs.

We weten dat elke sterveling op de jongste dag uit de dood zal opstaan.

Ook alle inwoners van Kanaän, die door de Israëliërs zijn gedood, zullen dan opstaan.

Nieuwtestamentisch gezien is ons leven hier slechts een kort voorspel op ons totale leven. Iedereen zal opstaan en zijn leven vervolgen: de oude ziel zal dan verenigd worden met een prachtig onvergankelijk lichaam.

Die Kanaänieten zullen dan het laatste oordeel moeten ondergaan.

De straf die zij al hebben ondergaan, het feit dat zij zijn uitgeroeid, zal in aanmerking komen voor strafvermindering. Over het totaal gezien, wacht hen een rechtvaardig oordeel.

De heiligen zullen over deze Kanaänieten mogen oordelen. (1 Korintiërs 6:2)

Dat eindoordeel zal uiteindelijk door iedereen worden gedragen.

De vraag blijft: Wie gaat dat eindoordeel uitvoeren? Gods heilige engelen of de heiligen?

Bij het innemen van het beloofde land moeten de Israëlieten de daar wonende volken straffen en hen uitroeien.

Is dit een indicatie voor de mogelijkheid dat God, na de jongste dag, de heiligen zal gaan inzetten om de onheiligen te straffen? Zullen de heiligen moeten zorgen voor de gestraften?

Zo ja, zal dit gaan meespelen in de strafmaat of zal er dan sneller gekozen worden voor een traject van resocialisatie?

Hoe moeten we het Hebreeuwse woord '1000' lezen?

Reinier schrijft hierover het volgende:

Zo'n vondst leert dus de Bijbel iets anders lezen. Door taalkundig onderzoek hebben we bijvoorbeeld ook ontdekt dat het Hebreeuwse woord dat vaak als '1000' is gelezen, ook 'groep' kan betekenen. Waar oudere Bijbelvertalingen bijvoorbeeld schrijven dat er 'twintigduizend man. was gedood, zou je dat tegenwoordig vertalen met 'twintig legereenheden'. (blz. 272)

Toen ik dit las, moest ik denken aan de grootte van het volk Israël. Hoe groot was dat volk tijdens de reis door de woestijn? Hoe groot was dat volk tijdens de inname van Jericho? We lezen:

De Israëlieten trokken te voet van Rameses naar Sukkot; hun aantal bedroeg ongeveer zeshonderdduizend, vrouwen en kinderen niet meegerekend, terwijl er bovendien een grote groep mensen van allerlei herkomst met hen meetrok. (Exodus 12:37-38; 38:26)

Het aantal weerbare Israëlieten van twintig jaar en ouder dat ingeschreven werd, geordend naar families, bedroeg in totaal 603.550. (Numeri 1:46; 11:21)

Het volk bestond dus uit circa 2 à 3 miljoen mensen. Ik denk dan ook dat met de straf van de Kanaänitische volken tegelijkertijd ruimte moest worden vrijgemaakt voor dit grote volk.

Waarom alles muziek is (blz. 273)

Reinier laat zich kennen als een aanhanger van de evolutietheorie. We lezen:

Als derde voorbeeld van hoe hedendaagse wetenschap het geloof ondersteunt: de evolutie- en de oerknaltheorie. Het wantrouwen tegen deze theorieën komt door misverstanden. Die zijn begonnen met enkele atheïstische wetenschappers en werden vervolgens klakkeloos overgenomen door groepen christenen. Het belangrijkste misverstand betreft de reikwijdte van deze theorieën. Ze gaan *niet* over de vraag of God bestaat. Daar kunnen ze geen enkele uitspraak over doen. Sterker nog, ze zijn soepel met het bestaan van God te verenigen: God kan prima *via* een oerknal dit heelal voortbrengen en vervolgens *via* evolutie het leven daarin. Zo werkt hij namelijk altijd al: via herkenbare en zichtbare processen.

Het andere misverstand is dat Genesis 1 letterlijk bedoeld zou zijn. We zijn het zo gaan lezen omdat we in onze ontkerkelijkte maatschappij het gevoel voor mystieke taal hebben verloren. Lees bijvoorbeeld over de tweede dag:

‘God zei: ‘Er moet midden in het water een gewelf komen dat de watermassa’s van elkaar scheidt.’ En zo gebeurde het. God maakte het gewelf en scheidde het water onder het gewelf van het water erboven.’

Dat woord ‘gewelf’ staat voor een schotel van hard materiaal, die de hele aarde zou overkoepelen en waarop het hemelwater zou rusten. Er is niemand die hier nog in gelooft, wat toch zou moeten als je de Bijbel ‘letterlijk’ leest. (blz. 273)

Laten we eens kijken hoe anderen het gewelf interpreteren:

Studiebijbel

Gen.1:6 **een gewelf**: zie v. 8. De atmosferische hemel wordt in de Bijbel met verschillende uitdrukkingen en beelden aangeduid. (Job 37:18; Jes. 40:22)

‘Wie heeft dit alles geschapen?’ van P. Niemeijer

Op de tweede dag klinkt opnieuw Gods bevelende stem. Hij wil dat er een gewelf komt dat de watermassa’s van elkaar scheidt. En zo gebeurt: voortaan is er water *onder* het gewelf en *erboven*.

Wat dit gewelf precies is, is niet duidelijk. De vertaling-1951 heeft ‘uitspansel’. De berijming van Hasper in het Gereformeerd Kerkboek heeft het behalve over gewelf ook over ‘firmament’, net als die van Barnard en Schurer in het Liedboek. Het is iets dat over de aarde is uitgespannen en haar overkoepelt. Het kan worden vergeleken met een harde plaat die is uitgehamerd of een tentdoek dat is uitgespreid. Als ‘gewelf’ roept het het beeld van een bouwwerk op. Het hemelgewelf staat in de rest van de Bijbel voor iets dat vaststaat boven de aarde. Het wordt vaak in één adem genoemd met de aarde als het gaat om stabiliteit en continuïteit.

Het woord ‘gewelf’ biedt ons geen wetenschappelijke informatie over onze dampkring en atmosfeer. Net zomin als Psalm 75:4 ons een wereldbeeld wil opdringen over een aarde op zuilen. Genesis 1 stamt uit het oude Israël. En God sprak voor de eerste hoorders en lezers geen algemeen wetenschappelijke taal die voor de Israëlieten een geheimtaal was en die pas in de negentiende en twintigste eeuw duidelijk zou worden.

God sprak Israël aan in zijn eigen tijd en paste zich aan wat men toen wist.

Men constateerde dat er van tijd tot tijd water uit de hemel kwam vallen, dat daar kennelijk ook hele tijden bleef liggen, als was het opgeslagen in hemelse voorraadkamers. Er was iets dat voor het gevoel van de Israëliet de regen boven hield en dat aan het huis van de aarde ook stabiliteit gaf. Dat noemden ze het gewelf, de hemel.

Het is geen wetenschappelijke beschrijving in onze zin van dat woord. Wat de verhouding is tot dampkring, ozonlaag en heelal, is ook niet duidelijk. Onderzoek naar die verhouding, discussies erover en de consequenties daarvan voor ons verstaan zijn dan ook volstrekt legaal.

We stuiten bij deze tweede scheppingsdag al meteen op een belangrijk punt: de Bijbel spreekt niet de taal van de wetenschap, maar gaat uit van wat mensen zien en waarnemen. (blz. 33-34)

'In den beginne en verder' onder redactie van G. Kwakkel en P.H.R. van Houwelingen

Net als op de eerste dag brengt God op de tweede dag scheiding aan. Vóór de schepping van het licht was de aarde geheel bedekt met water. Nu maakt God een gewelf, waarmee Hij het water verdeelt in een deel boven en een deel onder het gewelf. Verder geeft Hij aan het gewelf de naam 'hemel' (Gen. 1:6-8). Op de aarde rust nu dus water, daarboven bevindt zich het gewelf en daarboven weer water. De tekst vermeldt niet of er lucht zit tussen het gewelf en het water op de aarde.

De Israëlieten waren vertrouwd met de gedachte dat er boven de hemelkoepel een massa water te vinden is. Kennelijk was dat de plaats van herkomst van de regen (vgl. Ps. 104:13; zie verder Ps. 104:3; 148:4). Daar kwam in elk geval een deel van het water van de zondvloed vandaan. Toen zette God de sluizen van de hemel open (Gen. 7:11-12). Zo kwamen er als het ware gaten in het gewelf, waardoor het water naar beneden stortte. Het gewelf verloor zijn functie, met alle verwoestende gevolgen van dien. (blz. 17-18)

Tja, wat is nu eigenlijk 'letterlijk' lezen?

Ik denk dat als je een tekst vanuit de omgangstaal interpreteert, dat je dan heel dicht blijft bij het zo letterlijk mogelijk lezen van de Bijbel.

Hoe de wereld en de atmosfeer er vóór de zondvloed hebben uitgezien, dat blijft gissen.

De vrouw van Kaïn (blz. 273)

Reinier presenteert het klassieke probleem van met wie Kaïn kon trouwen, als één van de tien onoverkomelijke problemen die ontstaan als je Genesis letterlijk leest. We lezen:

Of denk aan het klassieke probleem van met wie Kaïn kon trouwen – bij een letterlijke lezing was er geen vrouw beschikbaar. Of je moet een zus veronderstellen, wat weer veel lastige vragen oproept, want incest kan God toch onmogelijk hebben beoogd. (blz. 273)

Dit is een klassieke probleem. Het is mogelijk dat Kaïn van God een vrouw ontving op dezelfde manier als eens Adam zijn vrouw had gekregen. Bij de eerste generaties mannen kan dit evenzo zijn gebeurd. Eerst werden er slechts jongetjes geboren.

Nadat Set geboren was en Adam al iets ouder was dan 130 jaar, ontving hij zijn eerste dochter.

Want we lezen dat pas na de geboorte van Set, dat Adam nog meer zonen en dochters verwekte. (Genesis 5:4)

De oerknal

We lezen verder:

Zo versterken wetenschappelijk vonden het lezen van de Bijbel. En ze maken God ook groter. Een God die al 13,7 miljard jaar met ons meeleeft, lijkt mij groter dan een God die slechts 6000 jaar voor ons zorgt. Als je de oerknaltheorie nauwkeurig leest, vind je daar sporen van ontwerp. (blz. 274)

God zal nog miljarden jaren met ons meeleven en voor ons zorgen, want na de jongste dag zal ieders leven doorgaan onder ongekend goede omstandigheden.

De nieuwe hemel en de nieuwe aarde zal ronddraaien in een stabiel heelal, dat niet meer uiteen valt. Op dit moment zien wetenschappers het heelal uitdijen.

Het plaatje op blz. 274 spreekt voor zichzelf. Het is gebaseerd op computerberekeningen en het gaat uit van één enkele oerknal.

Dit laatste berust, denk ik, op een onderschatting van Gods onbeperkte mogelijkheden.

Laat mij dit aan de hand van een voorbeeld met een grasmat proberen te verduidelijken.

Ik denk aan een grasmat van een voetbalveld.

Hoelang duurt het voordat deze na het inzaaien volgroeid is?

Dit is onder andere afhankelijk van de manier van inzaaien en de hoeveelheid zaad die daarbij gebruikt wordt. Als je begint met één enkel zaadje, en dat in de loop van tijd zichzelf laat vermenigvuldigen, dan kan het heel lang duren voordat het hele voetbalveld bespeelbaar wordt.

Als je daarentegen emmers vol zaad gebruikt en dat gelijkmatig over het veld strooit, dan bereik je aanzienlijk sneller het gewenste resultaat.

Analoog aan dit voorbeeld kunnen we ons voorstellen dat met één enkele oerknal de heelal veel tijd nodig heeft gehad om zijn huidige grootte te bereiken. Maar als we bedenken dat God wél miljarden oerknallen tegelijkertijd heeft kunnen bewerken, dan is hetzelfde resultaat is een veel kortere tijd te bereiken.

Bij het zo letterlijk mogelijk lezen van Genesis 1, denk ik, dat God op de eerste dag alles uit niets geschapen heeft door tegelijkertijd miljarden oerknallen te forceren.

Al die knallen veroorzaakte een gigantische hoeveelheid licht, zodat er licht in de duisternis verscheen.

Al die nieuwe materie schoten de eerste dagen alle kanten op, tot aan de vierde dag.

Op de vierde dag ordende God alles, elk hemellichaam kreeg een eigen baan.

De aarde ontving een vaste baan om de zon, de maan een vaste baan om de aarde.

God stabiliseerde het hele heelal.

Met de zondeval kwam daarin verandering. Vanaf dat moment valt het heelal uiteen, als teken van vergankelijkheid. Door de zondeval is alles eindig geworden.

Wetenschappers hebben die eindigheid ontdekt. Na het uitdijen zal op een gegeven moment het hele heelal ineenklappen. En dat alles door de zondeval.

Heeft God echt 13,7 miljard jaar nodig gehad om zijn schepping te voltooien, om met de kroon op zijn schepping, de mens, een relatie aan te gaan?

Heeft God echt gebruik gemaakt van de chaosmachten, van de strijd op leven en dood, om uiteindelijk de mens te scheppen?

De Bijbel vertelt uitdrukkelijk dat God eerst één mens schiep, en dat Hij pas later aan die ene mens een vrouw gaf. Het lijkt er veel op dat God de evolutietheorie heeft voorzien, en dat Hij deze theorie bij voorbaat naar de prullenbak verwijst. Niet voor niets schiep Hij pas later de vrouw.

Geen misverstand hierover.

De oerknaltheorie vertoont sporen van ontwerp. Reinier schrijft hierover:

Als je de oerknaltheorie nauwkeurig leest, vind je daar sporen van ontwerp. Zie de afbeelding voor een tijdlijn van hoe ons heelal is uitgedijd.

Zie afbeelding op blz. 274

Daar is iets vreemds aan de hand, kan een leek al zien: in het begin dijt de kosmos verschrikkelijk snel uit, veel sneller dan het licht zelfs, maar dan plotseling vertraagt het en lijkt ze bijna tot stilstand te komen – en vervolgens gaat het opeens weer sneller.

Ik denk dat God de schepping is begonnen met miljarden oerknallen, waarschijnlijk evenzoveel al er sterrenstelsels zijn. Na vier dagen heeft Hij die chaos veranderd in de kosmos, in een stabiel heelal. De tijdsperiode van deze stabiele toestand is uit de hier getoonde afbeelding af te lezen. Alleen de tijdas klopt niet, omdat er geen rekening gehouden is met het zgn. domino-effect. Vanaf het begin vielen alle dominostenen alle kanten heen en bereikte na vier dagen al een stabiele toestand. Na de zondeval vielen alle dominostenen enkel naar buiten, ze tikten elkaar aan, en in no time viel het hele heelal uiteen.

In welk verhaal wil je leven?

Al twijfelende groeit de zekerheid.

Twijfel moet je nooit zo koesteren dat het verstikkend werkt en dat je daardoor niet verder komt. Zekerheden daarentegen mogen wél worden gekoesterd, die geven rust.

Als gelovige hoef ik niet telkens alles te onderzoeken. Ik mag zomaar b.v. Zondag 7 naspreken:

Wat is waar geloof?

Waar geloof is een stellig weten waardoor ik alles voor betrouwbaar houd, wat God in zijn Woord geopenbaard heeft.

Tegelijk is het een vast vertrouwen, dat de Heilige Geest door het evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen aan anderen, maar ook aan mij vergeving van de zonden, eeuwige gerechtigheid en eeuwig heil door God geschonken zijn, enkel uit genade, alleen op grond van de verdienste van Christus.

Als onderzoeker echter mag ik wel overal vragen bij stellen.

Ik hoef niet weg te kijken van de vragen die de Bijbel bij mij en bij anderen oproepen.

Ook de vragen die ongelovigen over de Bijbel stellen, moet ik serieus nemen.

Op onderdelen van de Bijbel kan het zo zijn dat ik het antwoord niet weet, dat ik twijfel tussen diverse mogelijkheden.

Is de hel gelijk aan de poel van vuur en zwavel?

Wat is de vuurpoel?

Wat gaat er plaatsvinden in de eindtijd?

Zo zijn er tal van vragen, die ons in feite aansporen de Bijbel telkens te herlezen.

Want God wil gekend worden.

De antwoorden op de meeste vragen zijn in Zijn Woord te vinden.

We weten dat orthodoxe Joden de hele Thora uit hun hoofd kennen en toch zien velen van hen de Messias over het hoofd.

Zo kan het ook zo zijn, dat theologen de hele Schrift bestudeerd hebben en toch geen eensluidende verklaring hebben voor de eindtijd.

Velen gaan er gewoon vanuit dat de Redder van de wereld vele miljarden mensen verloren laat gaan.

Geen alverzoening, want dat past niet in ons beeld van Gods rechtvaardigheid.

Maar is Gods rechtvaardigheid tijdens de Holocaust dan wel te verklaren?

Dergelijke vragen mogen twijfel oproepen. Twijfel is groeipijn. Augustinus zei al:

‘Twijfel is de oorsprong van wijsheid’ (blz.291)

Als ik twijfel, besta ik’. (blz. 293)

Verder schrijft Reinier het volgende over twijfel:

Twijfel maakt God groter. Wie alles zeker weet over God, heeft hem in zijn broekzak en in een broekzak past alleen een godje. (blz. 294)

Een oneindige God kún je niet begrijpen. Die zal per definitie altijd dwars en haaks zijn.

Hoe dichterbij God komt, hoe minder je God begrijpt. Wie nooit twijfelt aanbidt een godje. Juist waarachtig geloof kent – zelden of voortdurend – twijfels. (blz. 295)

Als ik de Handelingen van de apostelen tot mij door laat dringen, dan hebben zij na de uitstorting van de heilige Geest weinig twijfels gekend.

Al lezend en zoekend kom ik bij hen geen enkele twijfel op het spoor.

Maar ja, daar zijn het ook apostelen voor.

Hoe ligt dat bij 'gewone' gelovigen?

Met eerbied en ontzag mogen we tegen de drie-enige God opkijken.

Het is inderdaad zo, dat we maar weinig van die grote God kunnen begrijpen.

En soms willen we het eigenlijk ook niet.

Als God zegt dat Hij alles in zes dagen geschapen heeft, al die miljarden zonnestelsels, alle bloemen, planten, vogels, vissen en landdieren. En dat Hij in die zes dagen de hele aarde klaarmaakte voor bewoning van de kroon op zijn schepping, de mens, dan gaat zoiets velen te ver.

Door te twijfelen aan het geopenbaarde, kan je zo maar een godje creëren die bij je past.

Juist daarom, denk ik, kent Gods openbaring enkele dwarse kanten die haaks staan op ons voorstellingsvermogen.

God houdt zich nog gedeeltelijk verscholen, om bij ons het verlangen op te wekken naar het moment dat wij Hem van aangezicht tot aangezicht zullen zien.

Pas na de jongste dag zal alles aan de licht komen en dan zullen we onder andere gewaar worden op welke manier God alles heeft geschapen. Hij zal dit zelf uitleggen of Hij zal dit delegeren naar zijn heilige engelen of naar enkele heiligen die Hij zelf vooraf heeft ingelicht.

Maar hoe dan ook, ook dat zal aan het licht komen.

Verder zullen we dan met Adam en Eva mogen spreken. En met Kaïn, Abel, Henoch, Noach, Mozes, Jozef, Simson, Saul, David, Salomo, Elia, Daniël, Petrus en Johannes.

Na de jongste dag zal elke twijfel verdwijnen, terwijl eerbied en ontzag zullen blijven.

Zo zal het goede blijven, terwijl het slechte zal verdwijnen.

Door ziekte kan je dichterbij God komen, maar ook verder van Hem vandaan raken.

Al worstelend kan je God vinden, maar ook kan je van Hem vervreemden.

Vaak hangt dit samen met de keuzes die je doet.

Met name in de Psalmen zien we mensen worstelen met God.

Op één van de donkerste Psalmen, Psalm 22, volgt één van de mooiste, Psalm 23.

God lijkt veraf, maar is dichtbij.

Wie eerlijke vragen stelt, kan gaan twijfelen.

Hoe kan een liefdevolle God zoveel verschrikkelijke ziektes toelaten?

Waarom spreekt God niet duidelijk? Waarom die stilte?

Voor veel christenen heeft Jezus in principe alle vragen beantwoord.

Hij zelf is het antwoord.

Vandaar dat ik denk dat Jezus geen moment getwijfeld heeft.

Dat vraagt om verdere uitleg, zeker nu Reinier hier een speerpunt van maakt. We lezen:

‘Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?!

Dit is de Bijbeltekst die ik het meest citeer in dit boek. Het zegt namelijk zoveel. God was nergens dichterbij, maar juist hier was hij afwezig. In zekere zin is alle theologie een poging om antwoord te geven op Jezus’ vraag aan het kruis. Alsof we naast hem daar op Golgota staan en zeggen: ‘Nou, Jezus, dat zullen we u es haarfijn uitleggen. . .’ Maar deze kreet van Jezus maakt van al die bouwsels kaartenhuizen. Als zelfs hij geen antwoord weet, vergeet het dan maar! (blz. 296)

Christus maakt een gebaar van wanhoop. Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?! Hij drong door tot de diepste nacht. De plek waar zelfs God niet is, zocht hij op. In de onderwereld, zo zegt de Bijbel, de hel, daar was hij. Sindsdien is geen plek meer vogelvrij. Nergens kan het kwaad nog een monopolie claimen. Christus is er altijd bij.

Als Christus niet zo diep was gezonken, konden wij dieper zinken dan hij. Maar nu wacht hij op ons, in de afgrond. Hij is al op de bodem. Lager dan hij kun je niet zinken. Zijn gebaar van wanhoop is ook een gebaar van vangen. Alsof er iets van boven nadert en hij wacht. Er zullen dagen komen dat je steeds dieper wegzakt en denkt dat er geen einde is. Maar Christus is altijd onder je, hij wacht, hij vangt je op. (blz. 298)

Eerder heb ik al aangegeven dat we hier te doen hebben met een retorische vraag, een vraag waarvan Jezus het antwoord weet. En het is juist daarom een nadrukkelijke mededeling.

Wij moeten weten dat Jezus, als mens, gestreden heeft.

Als de Leeuw van Juda is Hij de hel binnengegaan.

Vastbesloten is Hij het gevecht met Satan aangegaan en heeft hem overwonnen.

In de hel heeft Hij zijn overwinning geproclameerd en heeft de satanische machten gebonden.

Tot aan de jongste dag zijn Satan en zijn trawanten beperkt in hun macht.

Veel rabbi’s kennen de Thora uit hun hoofd.

Ik denk dat ook Jezus de hele Thora kende en dat Hij heel bewust de eerste regel van Psalm 22 heeft geciteerd.

Psalm 22 is een wat wonderlijke Psalm, omdat vanaf vers 23 de toon heel anders wordt.

Psalm 22 staat in een wonderlijke context, omdat Psalm 23, een Psalm vol vertroosting, erop volgt.

Je kan de eerste regel van Psalm 22 lezen als opschrift voor het geheel, als een terugblik.

De laatste verzen doen er dan ook toe.

Laten we daarom een Psalm 22:23-32 en Psalm 23 lezen:

23 Ik zal uw naam bekendmaken,
u loven in de kring van mijn volk.
24 Loof hem, allen die de HEER vrezen,
breng hem eer, kinderen van Jakob,
wees beducht voor hem, volk van Israël.

25 Hij veracht de zwakke niet,
verafschuwt niet wie wordt vernederd,

hij wendt zijn blik niet van hem af,
maar hoort zijn hulpgeroep.

26 Van u komt mijn lofzang in de kring van het volk,
mijn geloften los ik in bij wie u vrezen.

27 De vernederden zullen eten en worden verzadigd.
Zij die hem zoeken, brengen lof aan de HEER.
Voor altijd mogen jullie leven!

28 Overal, tot aan de einden der aarde,
zal men de HEER gedenken en zich tot hem wenden.
Voor u zullen zich buigen
alle stammen en volken.

29 Want het koningschap is aan de HEER,
hij heerst over de volken.

30 Wie op aarde in overvloed leven,
zullen aanzitten en zich voor hem buigen.
Ook zullen voor hem knielen
wie in het graf zijn neergedaald,
wie hun leven niet konden behouden.

31 Een nieuw geslacht zal hem dienen
en aan de kinderen vertellen van de Heer;
32 aan het volk dat nog geboren moet worden
zal het van zijn gerechtigheid verhalen:
hij is een God van daden.

23

1 Een psalm van David.

De HEER is mijn herder,
het ontbreekt mij aan niets.

2 Hij laat mij rusten in groene weiden
en voert mij naar vredig water,
3 hij geeft mij nieuwe kracht *
en leidt mij langs veilige paden
tot eer van zijn naam.

4 Al gaat mijn weg
door een donker dal,
ik vrees geen gevaar,
want u bent bij mij,
uw stok en uw staf,
zij geven mij moed.

5 U nodigt mij aan tafel
voor het oog van de vijand,
u zalft mijn hoofd met olie,
mijn beker vloeit over.

6 Geluk en genade volgen mij
alle dagen van mijn leven,
ik keer terug in het huis van de HEER
tot in lengte van dagen.

Voor wie doorleest, krijgt de eerste regel van Psalm 22 een andere klank, omdat de vervolgregels gaan meeklinken.

Jezus is zowel Lam als Leeuw.

Jezus is door God verlaten, tegelijkertijd is God Hem nabij geweest.

Vanuit de hemel heeft God met al zijn engelen het gebeuren op Golgota met groot invoelingsvermogen gevolgd. God bleef op zijn zoon betrokken, terwijl die zoon als mens moest lijden en de Satan moest verslaan.

Daardoor heeft Hij ondermeer laten zien dat ook de eerste Adam de Satan had kunnen weerstaan.

Maar laten we nog eens op een andere manier naar Jezus' hartenkreet kijken.

Laten we naar Jezus kijken als de grote Leraar.

Laten we daarvoor eerst kijken naar een leraar die net alles over Columbus heeft verteld. Over zijn landing op 12 oktober 1492 in de Nieuwe Wereld.

Als hij een week later zijn les gaat vervolgen, begint hij met de vraag: 'Columbus, Columbus, wie heeft Amerika ontdekt?'

Deze leraar heeft direct alle aandacht.

Iedereen weet, dat Columbus juist degene is die als geen ander het antwoord weet op deze vraag.

Jezus' vraag heeft eenzelfde karakter.

Als geen ander wist God waarom Hij zijn zoon op dat moment alleen moest laten.

En, Jezus wist dat ook.

Nog maar even daarvoor had Hij het avondmaal ingesteld en had Hij erop gezinspeeld.

Jezus wist dat Hij de gifbeker helemaal leeg moest drinken, zodat er geen gif meer over zou blijven.

Voor ons dronk Hij die beker leeg, zodat wij in leven zouden blijven, zodat alle mensen na de jongste dag zullen opstaan en eeuwenlang ongestoord zullen verder leven.

Ons leven hier is daardoor slechts een voorspel geworden op het leven dat zal komen.

Een leven waarin veel rechtgezet gaat worden, omdat in het voorspel veel verkeerd is gegaan.

We leven nu in een onrechtvaardige wereld, dat zien we aan het kruis.

Maar in het toekomstige leven zal het rechtgezet worden.

De heiligen zullen daarbij worden ingeschakeld, omdat zij het laatste oordeel mogen vellen en uitvoeren.

Reinier realiseert zich dat twijfelen veel nadelen kent. Hij schrijft ondermeer:

Twijfels aan juiste ideeën. Als je denkbelden die kloppen in twijfel trekt, hebben die minder uitwerking op je. Ze kunnen je minder vormen. Je bent er nauwelijks nog gevoelig voor, want je kunt altijd zeggen: ja maar, het hóéft niet waar te zijn. . . En daarmee loop je een boel wijsheid, schoonheid en waarheid mis.

Het probleem is natuurlijk dat je niet wéét welke ideeën kloppen en welke niet, en dus ook niet welke je moet toelaten en welke niet. Maar zekerheid, hoe betrekkelijk en tijdelijk misschien ook, is nog steeds iets om naar te streven. Als je haar helemaal uitsluit, loop je ook de kans mis je te laten vormen door je ideeën. Dan blijf je in cirkeltjes ronddraaien. (blz. 301)

Twijfelen heeft zijn nadelen, maar ook een te veel aan zekerheid heeft zo iets. Reinier schrijft:

Samengevat, er is zo iets als te veel aan zekerheid. We hebben een immense informatie-achterstand. We missen ongelooflijk veel. En dat besef kan je doen groeien en God dichterbij brengen. Maar je kunt er ook in blijven hangen. Want er is ook zo iets als te veel twijfel. Er wordt namelijk aan allerlei kanten aan je getrokken. En als je jezelf nergens aan bindt, zal je wel gebonden worden. Het is niet mogelijk door het leven te fladderen. (blz. 304)

Door de zondeval staan we op achterstand.

Dat merken we tijdens het lezen van Gods Woord. We begrijpen lang niet alles, vooral het boek Openbaring snappen we maar ten dele, en we ontwaren tegenstellingen die er eigenlijk niet mogen zijn. Als God liefde is, dan had Hij dat en dat toch wel kunnen voorkomen?

Rationeel weten we inmiddels dat Gods Woord klopt. Wie er foutjes in meent te kunnen opmerken moet het eerst bij zijn eigen redenering zoeken.

Wie het boek Openbaring niet begrijpt, en dus te maken heeft met een enorme informatie-achterstand, moet zich wel inhouden.

Jezus is in veel opzichten anders. Bij Hem geen te veel aan zekerheid, bij Hem geen enkele twijfel. Vandaar dat we ons aan Hem mogen optrekken.

Hangend aan het kruis dacht Hij al na over het paradijs.

Wie toekomstgericht is en vol hoop leeft, kan veel smarten dragen.

Zeker als je weet dat die hoop voor 100% terecht is.

Dat je zelfs weet, zoals Jezus, dat voor die hoop de dood moet wijken.

De dood kon Jezus niet vasthouden.

Wie dit inziet, verandert.

Bestaat er een Godsbewijs? Reinier denkt van niet.

Ik merk dat we op allerlei manieren aan deze keus proberen te ontsnappen. Er zijn nog bewijzen, werpen we dan tegen, en die wijzen wel degelijk in een bepaalde richting of God bestaat of niet – maar nee, die tegenwerping geldt niet, want de slimste filosofen zijn er na duizenden jaren discussie nog niet uit of God bestaat, dus dan kun je veilig concluderen dat ook jij en ik niet met zo'n bewijs gaan komen. (blz. 315)

Laat ik nu denken dat Jezus deze vraag voorzien heeft en dat Hij ermee aan de slag is gegaan.

Hij heeft ons niet alleen de Vader doen kennen, maar Hij heeft ons ook laten zien dat Hij Gods Zoon is. Met veel wonderen heeft Hij zijn optreden onderstreept. Hij commandeerde de wind, stuurde scholen vis het net in, gaf duizenden mensen brood en vis en deed de dochter van de centurio en Lazarus uit de dood opstaan.

Tenslotte gaf Hij zelf zijn visitekaartje af, door vooraf te zeggen dat Hij moest lijden en sterven, maar dat Hij na drie dagen weer zou opstaan.

Zo'n Godsbewijs, dat ging zelfs zijn discipelen te ver.

Pas nadat het gebeurd was, konden ze het geloven. Zelfs de sceptische Tomas.

Even daarna werden de ogen van Paulus voor dit wonder geopend, zodat zelfs een heel geleerd man tot aanvaardig van dit Godsbewijs kwam.

Op het getuigenis van de elf discipelen plus die van Paulus heeft God zijn gemeente gegrond.

Jezus zelf vormt het fundament, het Godsbewijs.

Zonder een stevig fundament, zonder een doordacht Godsbewijs, houdt geen enkel bouwwerk stand.

Dat heeft Jezus voorzien en daarom leverde Hij zelf het Godsbewijs.

Na zijn dood is Hij aan zoveel mensen verschenen, dat niemand dat kan negeren.

Zelfs de grootste filosofen niet.

Dat kunnen ze dan ook alleen negeren door zichzelf op te sluiten in een donkere kamer, waar alle vensters gesloten zijn. Alle vensters die uitzicht geven op Gods heilswerk laten zij dicht.

Want anders is het Godsbewijs in no time geleverd.

En juist dat willen sommige filosofen niet. Zij willen filosoferen en nadenken over het onbekende.

Zo maken zij van God de grote onbekende, terwijl Jezus ons de Vader heeft doen kennen.

Komen al deze filosofen in de hemel? Heeft hun werk eeuwigheidswaarde? Reinier schrijft:

Ik denk niet dat we wezen zijn en uiteindelijk allemaal verloren gaan. De grootste somberaars, ook een Nietzsche, Sartre, Russel of Paul, hebben eeuwige waarde. Daar heb ik geen harde bewijzen voor, evenmin voor het tegendeel, maar ik heb slechts een enkel leven en dat hoef ik niet met zulke verschrikking vol te storten; ik wens me te wijden aan een verhaal dat licht brengt, hoop, toekomst, waarde, liefde. Het leven is veel te kort om door te brengen met minder mooie verhalen dan het allermooiste wat ik ken. (blz. 316)

Komen we na de jongste dag Nietzsche, Sartre, Russel of Paul tegen? Zullen we met hen in discussie kunnen gaan? Zullen zij op een gegeven moment hun oude filosofische ideeën loslaten en Jezus in al zijn grootheid doorzien en zich voor Hem buigen?

Zullen dan die oude ideeën van deze filosofen ons verder helpen om Jezus nog dieper te leren kennen? Krijgen zo hun ideeën eeuwigheidswaarde?

Omdat Christus Gods toorn over de wereld heeft weggedragen, zal alles ten goede keren.

Na de jongste dag zullen zowel de gelovigen als de ongelovigen opstaan.

Valse filosofieën zullen dan ontmaskerd worden, wat de bedenkers ervan zeker aan het hart zal gaan.

Ik denk, dat dit afnemen van gekoesterde verkeerde ideeën, een onderdeel zal vormen van de straf die allen wacht die zich op het moment van het eindoordeel nog niet voor Christus hebben gebogen.

Trouwens, alle verkeerde ideeën zullen na de jongste dag, als alles aan het licht komt, oplossen.

Reinier eindigt hoofdstuk 9 met:

Je zult meer vraagtekens vinden dan uitroepetekens. Eerder een misschien dan een waarschijnlijk. Je zult alle kanten op zwerven, doodlopende kronkelwegen op en af, maar je zult ook vinden.

Geloven is stug volhouden. Tegen de klippen op doorzetten. Vechten als Jacob terwijl je Tegenstander veel sterker is - en hem weigeren los te laten totdat je je zegen krijgt.

Zestig jaar lang lepralijders verzorgen terwijl God je vergeten lijkt te zijn. Jakob, Moeder Teresa en al die anderen, zij weigeren op te geven en bondsden net zo lang tot er werd opgedaan:

‘Jullie die tot God bidden:
Sta jezelf geen stilte toe,
En sta ook God geen stilte toe!’ (blz. 321)

In een noot wordt verwezen naar Jesaja 62:6v. We lezen:

6 Jeruzalem, ik heb wachters op je muren gezet
die nooit zullen zwijgen, dag noch nacht.
Jullie die een beroep doen op de HEER,
gun jezelf geen rust
7 en gun hem evenmin rust,
totdat hij Jeruzalem weer heeft gegrondvest
en haar roem op aarde heeft bevestigd.

Deze tekst slaat in eerste instantie op het herstel van het Jeruzalem na de ballingschap, maar het geeft ons ook zicht op onze houding terwijl wij het nieuwe Jeruzalem verwachten. We moeten waakzaam zijn en telkens God bidden om de komst van Zijn Koninkrijk.

Tijdens de oudtestamentische periode heeft God zijn heilsplan in stappen geopenbaard.

Tussen die stappen vielen vaak grote stiltes.

We leven nu in de tijd waarin Gods openbaring voltooid is.

Jezus is het concentratiepunt. In Hem zijn en worden alle beloften vervuld.

Vooraf na de jongste dag, de grote dag van de Heer, zullen nog veel beloften in vervulling gaan.

Tot aan die jongste dag vallen er stiltes waarin de zeven bazuinen klinken, waar Openbaring over spreekt.

Om aan de stilte van God te ontkomen, mogen we nu terugkijken op een afgeronde openbaring.

Wij zijn bevoorrechte mensen, wij weten meer dan Job, meer dan de Psalm dichters en zelfs meer dan de apostelen. Want ik denk, dat de apostelen niet alle brieven hebben kunnen lezen, die nu in het Nieuwe Testament zijn opgenomen.

Wij kennen de afsluitende openbaring, de Openbaring aan Johannes.

Wie het boek Openbaring niet begrijpt, heeft een incompleet beeld over God.

Met zo'n incompleet beeld over God is het niet vreemd dat mensen gaan twijfelen.

Wie het boek Openbaring niet begrijpt, mag samen met alle heiligen verder studeren.

Ook dit laatste Bijbelboek is ons gegeven om houvast te krijgen op Gods beloften, om zo twijfel te verminderen en de zekerheid te vergroten. Om stiltes te vullen.

Om tijdens de stiltes Gods bazuinen te horen.